

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

HODNOCENÍ INTERVENCE U ŽÁKYNĚ S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM VE ŠKOLNÍ
TĚLESNÉ VÝCHOVĚ

Diplomová práce
(magisterská)

Autor: Bc. Michal Šmíd, Aplikované pohybové aktivity
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
Olomouc 2020

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora:	Bc. Michal Šmíd
Název práce:	Hodnocení intervence u žákyně s tělesným postižením ve školní tělesné výchově
Pracoviště:	Katedra aplikovaných pohybových aktivit
Vedoucí práce:	Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
Rok obhajoby diplomové práce:	2020

Abstrakt:

Diplomová práce je zaměřena na vyhodnocení úspěšnosti intervence ve školní tělesné výchově s integrovanou žákyní s tělesným postižením. Pro žákyni ve 3. třídě Základní školy Tanvald – sportovní byl vypracován Individuální vzdělávací plán pro tělesnou výchovu, který byl ve výuce uplatňován od ledna školního roku 2018/2019. Komparace získaných dat porovnává výsledky sledování rozdílu před – během a po realizaci intervence ve školní integrované tělesné výchově. Práce předkládá výsledky dotazníku PACES zaměřeného na zjišťování emocí žáků v dané třídě, kde je žákyně integrována. Strukturovaným pozorováním DIC-CIT byla zjištěna míra aktivního a inkluzivního zapojení žákyně s tělesným postižením do vybraných vyučovacích jednotek tělesné výchovy. Na podporu integrace a zlepšení postojů všech žáků dané třídy byla realizována osvětová akce Paralympijský školní den a zjišťování postojů dotazníkem CAIPE-CZ. Pro zapojení žákyně do hodin školní tělesné výchovy byly zapůjčeny vybrané sportovně-kompenzační pomůcky. Během intervence docházelo ve třídě k ukázkovým hodinám společné tělesné výchovy. Žáci sledované třídy mají pozitivní přístup k osobám se zdravotním postižením, ve společné tělesné výchově se cítí být rádi a baví je zapojení spolužačky s dětskou mozkovou obrnou v tělesné výchově. Pozitivní postoj k inkluzi zaujímá i učitelka tělesné výchovy.

Klíčová slova: inkluze, tělesná výchova, aplikované pohybové aktivity

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographic identification

Author's first name and surname:	Michal Šmíd
Title of the thesis:	Evaluation of an intervention for a schoolgirl with physical disability in school physical education
Department:	Department of Adapted Physical Activities
Supervisor:	Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
Year of presentation:	2020

Abstract:

This thesis is focused on the evaluation of intervention in school physical education with physical disability schoolgirl. It was created an Individual education plan for physical education for schoolgirl in 3th class of the elementary school ZŠ Sportovní in Tanvald. Individual education plan was implemented from january in the school year 2018/2019. The individual educational plan was developed on the basis of diagnostics. I used a motor skills test for pupils with cerebral palsy. At the same time, it was performed input diagnostics with using the PACES questionnaire and structured survey of DIC-CIT before the start intervention by consultant APA from Department of Adapted Physical Activities at Faculty of Physical Culture of Palacký University in Olomouc. In the school in Tanvald was realized a Paralympic School Day for a support integration. It was research pupils' attitudes towards to people with disabilities by using questionnaire CAIPE-CZ. Direct lessons of integrated physical education were implemented at the school in Tanvald. Pupils in the study class have a positive attitude towards to people with disabilities, they feel happy in integrated PE lessons and they enjoy the involvement of a classmate with cerebral palsy in physical education. The physical education teacher has also a positive attitude towards for inclusion.

Keyword: inclusion, physical education, adapted physical activities

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci zpracoval samostatně s odbornou pomocí Mgr. Ondřeje Ješiny, Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce Mgr. Ondřeji Ješinovi, Ph.D., za vedení magisterské práce a podporu při realizaci pracovní náplně Konzultanta APA. Poděkování patří i vedení a pedagogům ze Základní školy Sportovní v Tanvaldu za příjemnou spolupráci při realizaci podpory v integrované tělesné výchově a za umožnění provedení výzkumu k diplomové práci. V neposlední řadě bych rád poděkoval všem svým kolegům a přátelům za vytrvalou podporu.

V Olomouci.....

Podpis.....

Obsah

1	ÚVOD	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ	9
2.1	Společné vzdělávání	9
2.1.1	Pojmy integrace a inkluze.....	11
2.1.2	Podpůrná opatření.....	12
2.1.2	Individuální vzdělávací plán.....	14
2.2	Tělesná výchova	15
2.2.1	Integrovaná TV.....	16
2.2.2	Bariéry v integraci	19
2.2.3	Zdravotní TV	22
2.3	Tělesné postižení	24
2.3.1	Dětská mozková obrna	25
2.4	APA v kontextu komplexní rehabilitace	26
3	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	28
3.1	Hlavní cíl.....	28
3.2	Dílčí cíle	28
3.3	Úkoly práce	28
3.4	Výzkumné otázky.....	28
4	METODIKA	29
4.1	Výzkumný soubor	29
4.2	Charakteristika vybrané žákyně s TP.....	29
4.3	Metody a techniky sběru dat.....	30
4.4	Hodnocení a zpracování dat.....	34
4.5	Postup práce	35
5	VÝSLEDKY	37
5.1	Kazuistika.....	37
5.2	Individuální vzdělávací plán.....	38
5.3	PACES – škála spokojenosti s tělesnou výchovou	45
5.4	Výsledky diagnostiky DIC-CIT.....	53
5.5	Výsledky dotazníku CAIPE-CZ	56
5.6	Rozhovor	61
6	DISKUZE	63
7	ZÁVĚR	66
	SOUHRN	68
	SUMMARY	69
	REFERENČNÍ SEZNAM:	70
	Přílohy:	73

1 ÚVOD

Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných základních škol je velmi diskutované téma zejména po legislativní novele vyhlášky 27/2016 sb., která dává větší šanci a příležitost žákům se zdravotním postižením vzdělávat se v běžné třídě na běžné základní škole.

Na podporu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) v hodinách školní tělesné výchovy vznikly v roce 2017 na území ČR tři zásadní projekty na podporu integrace do tělesné výchovy. Tyto projekty realizované Fakultou tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, krajským projektem Olomouckého kraje a Fakultou tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze dala vzniknout možnost pracovní pozice Konzultanta APA jako odborného poradenského pracovníka pro školy vzdělávající integrované žáky, samotné pedagogy, ale i rodiče dětí se zdravotním postižením.

Cílem všech těchto projektů byl poukázat na stále se vyskytující se, často neopodstatněné, procesy uvolňování žáků se SVP ze školní tělesné výchovy. Proces uvolnění žáka se zdravotním postižením nebo zdravotním omezením z výuky tělesné výchovy shledávají autoři Ješina (2017) a Ješina & Tomoszek (2019) jako časté kroky škol, které nejsou v souladu s ústavními a legislativními dokumenty.

Diplomová práce se zabývá přímou intervencí Konzultantem APA na vybrané škole při zapojování žákyně s dětskou mozkovou obrnou do školní tělesné výchovy.

Cílem práce je vyhodnocení nastaveného intervenčního programu u žákyně s dětskou mozkovou obrnou ve 2. pololetí 3. třídy a 1. pololetí 4. třídy základní školy na ZŠ Sportovní ve městě Tanvald. Intervenční program byl nastaven prostřednictvím vypracovaného Individuálního vzdělávacího plánu do školní tělesné výchovy.

Ke zjišťování spokojenosti celé třídy s integrovanou TV sloužil dotazník PACES. Míru aktivního zapojení žákyně s tělesným postižením ve vyučovacích jednotkách TV porovnávají výsledky strukturovaného sledování prostřednictvím formuláře DIC-CIT. Na podporu integrace proběhl na škole Paralympijský školní den, žáci sledované třídy se zapojili do výzkumného šetření zjišťující postoje k osobám se zdravotním postižením dotazníkem CAIPE-CZ.

Výsledkem zjištění jsou, že žáci i pedagogičtí pracovníci školy ZŠ Sportovní Tanvald jsou pozitivně nakloněny k zapojení žákyně s tělesným postižením do tělesné výchovy, společná tělesná výchova je baví a jsou v ní rádi a mají společný zájem na integrované TV.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Tato kapitola představí důležité poznatky sloužící pro teoretické vymezení dané problematiky v kontextu integrace žákyně s tělesným postižením do školní tělesné výchovy. Vysvětlím zde základní pojmy charakteristické ke společnému vzdělávání, integrace, inkluze i případným bariérám, které se při realizaci společného vzdělávání mohou objevovat. V dalších kapitolách vymezím tělesné postižení, především Dětskou mozkovou obrnu, a základní souvislosti oblasti Aplikovaných pohybových aktivit v systému komplexní rehabilitace.

2.1 Společné vzdělávání

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) na svých webových stránkách uvádí, že společné vzdělávání je jednou z priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, která garantuje vyrovnané příležitosti ve vzdělávání všem žákům a to prostřednictvím podpůrných opatření. Národní institut pro další vzdělávání (NDIV) definuje společné vzdělávání jako: „Způsob vzdělávání, který dbá na maximální rozvoj každého žáka s ohledem na jeho individuální potřeby a specifika“.

Cílem společného nebo-li, inkluzivního vzdělávání je především vzdělávat všechny děti, žáky, studenty pohromadě a podporovat tak toleranci k odlišnosti a kooperaci mezi všemi žáky.

Legislativa (aktuální k 1. 6. 2020)

- Zákon č. 561/2004 sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Dle § 1 upravuje a stanovuje podmínky, za kterých se uskutečňuje vzdělávání, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanovuje působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Stanovuje mimo jiné nárok na uplatňování podpůrných opatření, postup při tvorbě Individuálního vzdělávacího plánu, stanovuje kompetence asistenta pedagoga či dalších podpůrných osob (např. tlumočnick do znakového jazyka apod.), při vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami či dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška definuje poradenské služby ve školách a školská poradenská zařízení, účel a postup při poskytování poradenských služeb, pravidla dokumentace poradenských služeb a závazných dokumentů, stanovuje náplň práce školských poradenských zařízení – Pedagogicko psychologické poradny (PPP) a Speciálně pedagogická centra (SPC) a jejich spolupráci při vytváření doporučení pro integraci žáků se SVP do vzdělávacího zařízení.

Z nadnárodních legislativních dokumentů je třeba poukázat na zásadní dokument: Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, která komplexně popisuje a upozorňuje na lidská práva osob se zdravotním postižením. Pro oblast aplikovaných pohybových aktivit jsou zásadní tyto články úmluvy prezentované Kudláčkem a Ješinou (2013):

- Článek 9 – přístupnost – Cílem je, aby se osoby se zdravotním postižením mohli plnohodnotně účastnit nezávislého způsobu života. Článek řeší především bezbariérové řešení veřejných a státních budov, předpisy pro wc a sociální zařízení, konkrétní způsoby překonávání schodů pomocí ramp či jiných úprav, tak aby byly v souladu se stavebním zákonem (Zákon č. 183/2006 Sb.) a především patřičné vyhlášky č. 398/2009 Sb. obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.
- Článek 24 – vzdělávání – umožnění všem dětem, žákům a studentům právo na vzdělávání v takové formě, aby i osoby se zdravotním postižením se mohli adekvátním způsobem vzdělávat. Z dokumentu OSN je patrné kladení důrazu na možnost inkluzivního vzdělávání s patřičnými způsoby podpory – např. nárok na využití speciálních pomůcek, speciálních učebnic a metodických materiálů, využití další podpůrné osoby ve vzdělávání atd. Zejména pro oblast APA je však zjevný nárok na účast ve všech předmětech vzdělávání – tedy i na tělesné výchově, případně akcí, které jsou součástí školního vzdělávacího programu – lyžařské kurzy, exkurze, výlety apod.
- Článek 30 – účast na kulturním životě, rekreace, volný čas a sport – V oblasti integrované tělesné výchovy navazuje i na článek o vzdělávání a o možné účasti na sportovních, kulturních akcích, právo na rekreaci a aktivní trávení volného času. O výkonnostním sportu se v článku hovoří především s důrazem na podporu klasických sportovních odvětví, které jsou pro osoby se zdravotním postižením umožněny na základě nezbytně nutné podpory nebo dopomoci (např. plavání, atletika), nebo sportech, které jsou vytvořeny cíleně pro osoby s vybraným typem

postižení (např. goalball, showdown, boccia, sledge hokej, lyžování nebo cyklistika s využitím specifických sportovně – kompenzačních pomůcek apod.

2.1.1 Pojmy integrace a inkluze

Chceme – li mluvit o integraci, chápeme tento pojem jako možnost začlenění jedince nebo skupiny lidí se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním do majoritní (většinové) společnosti. Podle Čadové (2008) má integrace dát příležitost každému jedinci právo na plnohodnotný život a tím zároveň má za úkol informovat širokou veřejnost a poukázat na lidskou hodnotu.

V případě školské integrace uvažujeme především nad filozofickou myšlenkou, že žáci by se měli vzdělávat ve společné třídě, včetně žáků se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním. (Ješina, Kudláček a kol., 2012).

Buryová (2015) se pozastavuje nad rozdílem mezi integrací a inkluzí. Uvádí, že v případě inkluze se vytváří prostředí pro všechny žáky a to i přesto, že se svými schopnostmi mohou lišit. Dále autorka upozorňuje na zvýšené nároky pro pedagogické pracovníky:

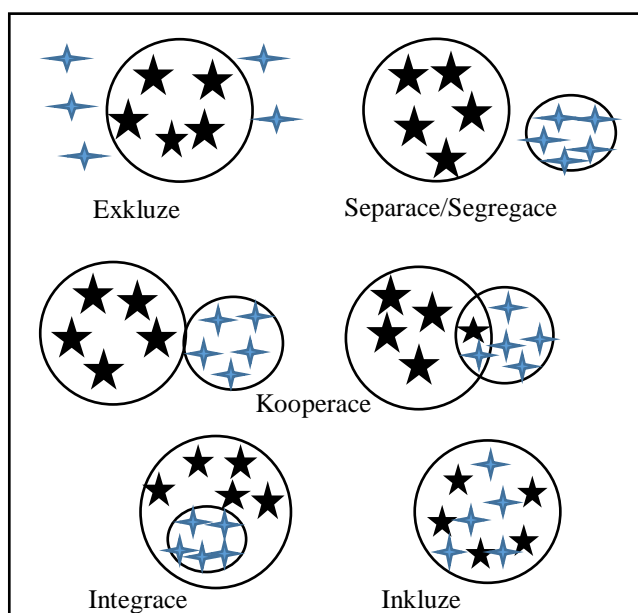
„Pokud pedagog necítí vnitřní přesvědčení k inkluzivnímu způsobu své práce, nedocílí patřičných pedagogických úspěchů. Inkluzivní vzdělávání se tak stává nejen otázkou odborné připravenosti, ale především lidské zralosti“ (Buryová, 2015, 21) Na možné postoje problémy v inkluzivním vzdělávání upozorňuje také Šarníková a kol (2019) Ačkoliv zároveň dodává, že společné vzdělávání je pro pedagogy velkou, i když náročnou výzvou. Z výzkumů je i zřejmé, že případné negativní postoje a obavy pedagogů k samotné inkluzi nejsou primárně politického či ideologického rázu, ale spíše se často jedná o vlastní obavy pedagogů, jestli dokáží inkluzivní vzdělávání realizovat a tím naplnit požadavky, které jsou na ně jako pedagogy v rámci konceptu inkluze kladeny (Burke & Sutherland, 2004).

Vzájemný vztah mezi pojmy integrace a inkluze vymezila např. Kocurová (2002), prezentovaný v publikaci Potměšila (2018):

- Integrace: Zaměření na potřeby jedince s postižením, expertizy specialistů, speciální intervence, prospěch pro integrovaného žáka, dílčí změna prostředí, zaměření na vzdělávaného žáka s postižením, speciální programy pro žáka s postižením, hodnocení studenta expertem.
- Inkluze: zaměření na potřeby všech vzdělávaných, expertizy běžných učitelů, dobrá výuka pro všechny, prospěch pro všechny žáky, celková změna školy, zaměření na skupinu a školu, celková strategie učitele, hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory.

Podle Langer (2016) lze na termín inkluze nahlížet třemi způsoby. Buď lze termín považovat za synonymum pojmu integrace, nebo lze inkluzi chápat jako tzv. vylepšenou integraci, anebo třetím pohledem ji lze brát jako nový přístup ke vzdělávání žáků se SVP.

Názorový a myšlenkový rozdíl mezi slovy integrace a inkluze, včetně návaznosti na další termíny jako např. segregace nebo exkluze vyjadřuje autorka Anderliková (2014) na obr. 1. Zmiňuje například, že v procesu integrace – ať už školské nebo celospolečenské se předpokládají 2 skupiny žáků – „ti normální“ a „ti druzí“. Inkluze už by podle ní měla být jedna velká skupina žáků s rovnými právy a možnostmi.

Obrázek 1. Formy soužití in Anderlíková (2014).

Potměšil (2018) připomíná, že koncept inkluzivního vzdělávání byl Českou republikou přijat již v roce 2006 na Valném shromáždění OSN, na němž byla přijata Konvence práv osob s postižením. Tato změna v konceptu českého školství vstoupila v platnost dne 1. září 2016 právě legislativní změnou Školského zákona a patřičných vyhlášek podporující vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných základních školách.

2.1.2 Podpůrná opatření

Školský zákon vymezuje a definuje podpůrná opatření jako: „nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta“. Podpůrná opatření tak mají

v rámci společného vzdělávání, případně v oblasti speciálního školství za úkol poskytnout podporu žákovi s konkrétním zdravotním postižením či omezením ve vzdělávání.

Na konkrétní možnosti uplatňování podpůrných opatření odkazuje §16 Školského zákona 561/2004 sb. Podpůrná opatření tak spočívají v:

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob), Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Podpůrná opatření jsou rozčleněna do 5 stupňů podle potřeb žáka z hlediska speciálních vzdělávacích potřeb. Opatření 1. stupně řeší a poskytuje svými vlastními úpravami škola prostřednictvím Plánu pedagogické podpory. Opatření 2. až 5. stupně navrhuje patřičné školské poradenské zařízení a ve spolupráci s rodinou a školou řeší individuální vzdělávací plán s konkrétní metodickou podporou jak s žákem ve výuce pracovat, jaké pomůcky lze využívat a případné obsahové a nárokové změny v učivu dle potřeb daného žáka.

Členění podpůrných opatření zohledňuje náročnost organizační, pedagogickou a finanční. Ze zákona je možno různé druhy a stupně kombinovat. Michalík (2015) však upozorňuje, že podpůrná opatření ve školách mají být poskytována pouze těm žákům, kteří taková opatření skutečně potřebují pro překonání svého konkrétního znevýhodnění v daných předmětech vzdělávání.

2.1.2 Individuální vzdělávací plán

(Čadová a kol., 2012) uvádí, že individuální vzdělávací plán (IVP) je závazným dokumentem vzdělávacího procesu u žáka se SVP. Pro každý předmět se vytváří zvlášť a na jeho tvorbě se podílí především třídní učitel, učitelé daného předmětu, zákonní zástupci žáka, odborné školské poradenské zařízení, školské poradenské pracoviště, případně i asistent pedagoga či další odborná osoba, podílející se na vzdělávání žáka.

Závazným ustanovením pro tvorbu IVP je platná vyhláška č. 27/2016 Sb. Vytváří se na základě komplexní diagnostiky a měl by co nejvíce odrážet specifické potřeby žáka tak, aby se v procesu vzdělávání mohl s takovými potřebami plnohodnotně účastnit vzdělávání.

„IVP by mělo ulehčit dětem se zdravotním postižením vzdělávání a stanovit podmínky, za kterých bude vzdělávání poskytováno. Týká se konkretizace obsahu a podmínek, rovněž i průběh a způsobu získávání vzdělání“ (Ješina a kol., 2013, 35). Autoři také uvádějí konkrétní specifika při vytváření IVP pro žáka se SVP do školní TV, kdy je třeba vycházet z motorické diagnostiky žáka zaměřené na zjištění úrovně pohybových schopností a dovedností. Na základě diagnostického zjištění se vytváří IVP založený na reálných cílech, jenž by měl žák v průběhu roku při hodinách TV splnit (Bartoňová & Ješina, 2011).

Michalík (2000) zveřejňuje, co musí každé IVP obsahovat:

- Základní informace o žákovi, školském zařízení, školském poradenském zařízení, které se podílí na podpoře vzdělávání žáka se SVP.
- Údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění.
- Cíle vzdělávání žáka se SVP.
- Časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného možného prodloužení.
- Zvolené pedagogické metody a postupy ve vzdělávání žáka.
- Informace o způsobu zadávání, kontrole a plnění úkolů.
- Způsob hodnocení žáka.
- Informace o případných úpravách konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek či absolutoria.
- Vyjádření o případném využití dalšího pedagogického pracovníka nebo další potřebné osoby podílející se na vzdělávání žáka.
- Konkrétní úpravy organizace vzdělávání ve třídě.

- Seznam kompenzačních, rehabilitačních pomůcek, speciálních učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, které jsou žádoucí a nezbytně potřebná pro adekvátní vzdělávání žáka.
- Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě, kde se žák vzdělává.
- Závěry a doporučení vycházející z odborného vyšetření příslušným školským poradenským zařízením.
- Stanovení dalších odborných zařízení, se kterými škola bude při vzdělávání žáka se SVP spolupracovat.

2.2 Tělesná výchova

Jansa a kol (2012) zmiňují tělesnou výchovu jako důležitou složku vzdělávání, která se prostřednictvím tělesných cvičení zaměřuje především na rozvoj fyzické zdatnosti, podporuje pohybovou kultivovanost člověka, seznamuje žáky se základy sportovních dovedností, rozvíjí pohybové dovednosti a schopnosti žáků a zároveň se zřetelem na podporu fyzického a psychického zdraví vnímá tělesnou výchovu jako významnou možnost socializace.

Autoři Hondlík & Červenka (2000) hovoří o tělesné výchově jako o pedagogickém procesu, ve kterém lze prostřednictvím tělesných cvičení působit na všestranný a harmonický rozvoj. Zároveň uvádí, že hlavním cílem tělesné výchovy a tedy pedagogického působení v tomto předmětu by měly být individuálně přiměřené výkony.

V národních legislativních dokumentech pro vzdělávání je školní tělesná výchova součástí Rámcového vzdělávacího programu a společně s předmětem Výchova ke zdraví spadá tělesná výchova do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Tělesná výchova je tedy na všech typech škol a ve všech ročnících povinným předmětem.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví tedy prolíná obory Výchovy ke zdraví s tělesnou výchovou, případně zdravotní tělesnou výchovou a realizuje se v souladu s věkem žáků. Oblast Člověk a zdraví se ovšem také prolíná do dalších vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího plánu (Jansa a kol., 2012). Z daných oblastí a oborů RVP následně škola vytváří vlastní koncept vzdělávání v podobě Školního vzdělávacího programu (ŠVP), kde se odráží i obsah výuky tělesné výchovy.

Jansa a kol. (2012) uvádí hlavní cílové zaměření oboru tělesné výchovy:

- Poznávání významu tělesné a duševní zdatnosti pro zdraví a pracovní výkonnost a k osvojování způsobu jejího cíleného ovlivňování a hodnocení.

- Rozvoj základních pohybových dovedností a kultivace pohybového projevu.
- Poznávání vlastních fyzických a zdravotních předpokladů i pohybových možností.
- Rozvíjení sociálních vztahů a rolí v pohybových činnostech a k využívání fair-play jednání při pohybových činnostech i v běžném životě.
- Vnímání radostných prožitků z pohybové činnosti, ať už při individuální nebo skupinové, využívání pohybu pro tělesnou a duševní pohodu.
- Osvojování dovedností organizovat jednoduché pohybové činnosti a uplatňování zásad bezpečnosti při těchto aktivitách.

Jak je tedy z výše uvedených cílů směřování tělesné výchovy a z legislativních dokumentů jasné, je tělesná výchova důležitou součástí vzdělávání všech žáků, tedy i žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. A je žádoucí, aby i žáci se zdravotním postižením či zdravotním omezením se měli možnost prostřednictvím tělesné výchovy adekvátně rozvíjet. Je důležité si uvědomit, že v případě školní tělesné výchovy se nejedná pouze o vyučovací jednotky konané např. v tělocvičně či na školním hřišti, ale spadá sem i konání plaveckého výcviku, lyžařského kurzu, turistických a školních výletů apod. Případná neúčast žáka se SVP na tělesné výchovy může mít pro jeho další rozvoj neblahý vliv. „Tělesná výchova může být velmi silným faktorem ovlivňujícím úspěch či selhání inkluze“ (Bartoňová, Ješina et al., 2012, 10). V případě zapojení žáků se SVP do školní tělesné výchovy pak můžeme hovořit o tzv. integrované či aplikované tělesné výchově.

2.2.1 Integrovaná TV

Integrace žáka se SVP do školní TV je svým způsobem specifická a liší se od začlenění do ostatních předmětů svoji časovou náročností (různé přesuny), materiální náročností (použití a výběr speciálních kompenzačních pomůcek nebo naopak jejich nedostatek, chybějícími vhodnými bezbariérovými prostory), důrazem na bezpečnost, často velkým počtem žáků v hodině, odbornou připraveností učitele v oblasti aplikované TV a v oblasti aplikovaných pohybových aktivit, ochotou a fyzickou připraveností asistenta aj.

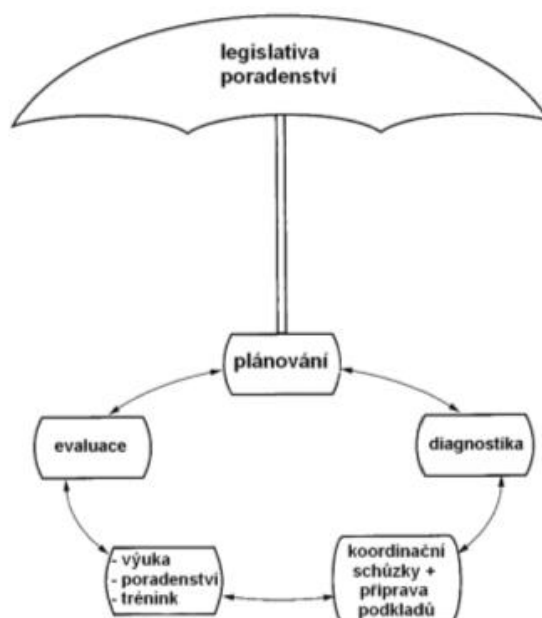
Podle Kudláčka (2013) je nutné si uvědomit, že integrace není vhodná pro každého žáka, a to především v takovém případě, pokud se nepodaří uzpůsobit podmínky ve školní TV. Mohou tím trpět žáci s tělesným postižením, ostatní spolužáci i pedagog. Integrace v TV je náročná zvláště pro vyučujícího, případně i asistenta pedagoga ve smyslu organizace a zajištění bezpečnosti. Zároveň pedagogičtí pracovníci rozhodují, nakolik žáka se SVP do pohybových aktivit v tělesné výchově zapojí.

Při integraci žáka se SVP do školní tělesné výchovy je potřeba dodržet a pamatovat na doporučení, nad kterými by se pedagogický pracovník měl při procesu plánování společné tělesné výchovy zamyslet a adekvátně s nimi pracovat, aby nedocházelo k jednostrannému zaměření tělesné výchovy pouze pro žáka se SVP. Základní 4 pravidla zmiňují Kudláček & Ješina (2008):

- Aktivity musejí být pro všechny žáky bezpečné!
- Aktivity musejí být smysluplné!
- Ne každá aktivita je vhodná pro všechny stejně!
- Žáci nesmí trpět pocitem ochuzení z důvodu společného vzdělávání s žákem se SVP.

V aktuálním inkluzivním pojetí vzdělávání všech žáků i v tělesné výchově můžeme přidat další 2 zásady: Povinností pedagoga v dané třídě je vzdělávat všechny žáky (bez ohledu na osobní preference či rozdílnou subjektivně vnímanou míru motivace) a cílené doporučení pro všechny pedagogy, kteří se necítí v tělesné výchově plně kompetentní pro zapojení žáků i se SVP, aby snahou takových pedagogů bylo využití odborné spolupráce, např. s Konzultantem APA a vlastní sebevzdělávání.

Pro lepší pochopení plánování i realizace společné tělesné výchovy může posloužit model PAPTECA (Obrázek 2). Model představuje základní prvky při realizaci vzdělávání žáků se SVP ve školní tělesné výchově.

Obrázek 2. Model PAPTECA (Sherill, 2004) In Ješina, Kudláček, et al., (2012).

Zastřešující oblastí je **legislativa a poradenství**, které napomáhají vytvoření dokumentů a vnějších podmínek ATV. Zařazujeme sem znalost patřičných legislativních dokumentů, poradenství ve smyslu spolupráce s patřičným školským poradenským zařízením a spolupráci s dalšími odborníky. Následuje velmi důkladné a důležité **plánování**, jež se odráží např. z typu školy, počtu žáků, či materiálních podmínek. Dalším stavebním kamenem modelu je **diagnostika**, při které jsou veškeré podklady o stávajícím stavu žáka zpracovány do kurikula individuálního vzdělávacího plánu, který by měl být vypracovaný co nejvíce konkrétně, aby s ním mohl pedagog pracovat a aby výuka tělesné výchovy splňovala veškerá doporučení. **Koordinační schůzka** rozhoduje o konkrétnější podobě zapojení žáka se SVP do tělesné výchovy. V případně vypracování Individuálního vzdělávacího plánu externím odborníkem je tato schůzka důležitá pro samotného pedagoga, případně i asistenta pedagoga, kteří by plánu, konkrétním modifikacím měli rozumět a vědět jak s žákem v tělesné výchově pracovat. **Výuka** je samotným průběhem pedagogického procesu školní TV, která je pečlivě a systematicky **evaluována**. Evaluace může být i realizována i v průběhu školního roku. Měla by sloužit především pro zjištění, zda-li IVP a konkrétní aktivity byly naplánovány adekvátně k danému žákovi. Závěrečná evaluace poté mohou sloužit jako vstupní data pro další proces plánování.

2.2.2 Bariéry v integraci

Integrace žáků se SVP do běžné třídy nedělá ve většině předmětů větší potíže. Problémy ovšem nastávají především u tělesné výchovy, která zůstává často zanedbávanou oblastí vzdělávacího procesu u žáků se zdravotním postižením.

Problémy: Již v předchozích letech upozorňovali autoři Kudláček & Ješina (2008) či Ješina (2011) na, v té době, mezi pedagogy na často zmiňovaný problém pro integraci žáků se SVP do školní tělesné výchovy v podobě neexistenci konzultantů APA a nedostatek asistentů pedagoga v běžných školách. V posledních letech se podařilo realizovat projekty, zejména na FTK UP ve spolupráci s Olomouckým krajem, či na FTVS v Praze. Díky projektům tak vznikla pracovní pozice Konzultantů APA.

V odborných studiích (Bláha, Janečka, & Herink, 2010; Spurná, Rybová, & Kudláček, 2010) bylo zjištěno, že učitelé tělesné výchovy mají pozitivní přístup k začlenění žáka se SVP do běžné TV, ale chybí jim větší podpora na pomůcky a přítomnost odborníka. Dále by učitelé uvítali lepší přístup k odborné literatuře, námětům a inspiracím pro fungující integraci žáka.

Z výsledků zkoumání (Kudláček, Ješina, & Štěrbová, 2008) je zřejmé, že v daném roce pociťovali učitelé TV nedostatek podpory v oblasti individuální integrace žáků s TP.

Labudová & Kúdelová (2011) dodávají, že na Slovensku integrace v rámci tělesné výchovy probíhá, ale převážně se jedná o neusměrněnou snahu pedagoga vlivem nepříznivých finančních a materiálních podmínek.

Pro úspěšnou integraci jsou stěžejní prostorové, personální a materiální podmínky (Spurná, 2010) a Štěrbová (2011) dále uvádí důležitost spolupráce školy, lékaře, rodiny integrovaného žáka se SVP a dalších odborníků, aby docházelo k odbourávání psychologických a postojových bariér.

Všeobecně jsou tedy jako nejčastější problémové faktory zmiňovány: architektonické bariéry, postojové bariéry kolektivu pedagogů ve škole, nedostatečné množství kompenzačních pomůcek a adekvátního vybavení, chybějící potřebné znalosti a připravenosti učitelů TV a z finančních důvodů škol často i omezená možnost využití asistentů pedagoga. Jeřábková (2013) ještě upozorňuje na možnost rizika, že žák se zdravotním postižením se vlivem neadekvátně řešené školské integrace může nechat vmanipulovat do role bezmocného nebo nemohoucího žáka. Tím u žáka samotného může docházet k nežádoucím psychickým jevům.

Kvalifikační podmínky asistenta pedagoga stanovuje **zákon 563/2004 sb. o pedagogických pracovnících**. „Nespornou výhodou účasti asistenta pedagoga ve výuce je možnost využití jiných forem práce v tělesné výchově. Tím je myšlena zejména možnost paralelního i segregovaného vedení vyučovací jednotky“ (Truksová, 2008, 79). Mezi další problémy úspěšné integrace žáků do TV spadá i skutečnost příliš velkého počtu žáků ve třídě a nedostatečně vypracovaný individuální vzdělávací plán žáka se SVP.

Je důležité si uvědomit, že ačkoliv se nejčastěji uvádí a zmiňují architektonické bariéry pro integraci žáků se SVP do běžné školy, mnohem vážnějšími jsou postojové bariéry jednotlivých pracovníků školy, kteří tak cíleně zamezují účasti žáka se SVP na adekvátním vzdělávání ve všech vzdělávacích oblastech (Ješina, Kudláček & Bartoňová, 2015).

Na podporu vzdělávání žáků se SVP v hodinách školní tělesné výchovy slouží i odborník v oblasti aplikovaných pohybových aktivit – Konzultant APA nebo osvětová akce Paralympijský školní den.

Konzultant APA

Prostřednictvím zřízení pracovní pozice Konzultanta APA dochází k přímé podpoře žáků a pedagogických pracovníků ve společné tělesné výchově. Mezi hlavní pracovní náplň konzultantů APA patří: plánování a realizování společného vzdělávání v TV u žáka se SVP; hodnocení dosahovaného pokroku žáka se SVP a evaluace použitých výukových a podpůrných strategií včetně implementace odborných konzultací s pedagogickými pracovníky za účelem zkvalitnění dalšího postupu výuky (Ješina, Kudláček, et al., 2018).

Konzultant APA se společně s pedagogickými pracovníky snaží o to, aby všichni žáci se mohli adekvátně vzdělávat ve školní tělesné výchově. Konzultant APA je pro školu poradenským pracovníkem a společně by měli vypracovat individuální vzdělávací plán s detailními možnostmi úprav a modifikací jednotlivých aktivit. Zároveň škola může pracovat i s dalšími podpůrnými pomůckami, vytvářet vhodné inkluzivní prostředí nebo spolupracovat i na dalších tělovýchovných aktivitách – např. plavecký výcvik, školní kurz lyžování, turistické a školní výlety. Nesmírnou výhodou pro samotné pedagogy může být přístup k odborné literatuře, vzdělávacím či metodickým materiálům. Přehledné kompetence, které by měli mít pedagogičtí pracovníci ve výchovně vzdělávacím procesu ve školní tělesné výchově s integrovaným žákem se SVP přináší ucelený přehled v článku Ješiny, Kudláčka a kolektivu (2018). Prezентují profesní kompetence např. Konzultanta APA, učitele tělesné výchovy s integrovaným žákem, kompetence asistenta pedagoga a dalších případných pracovníků v oblasti aplikovaných pohybových aktivit.

Paralympijský školní den

Koncept, který byl vytvořen Mezinárodním paralympijským výborem, má za cíl představit žákům i pedagogům smysl a hodnoty Paralympijských her a sportu osob se zdravotním postižením obecně. V České republice jsou Paralympijské školní dny realizovány především pracovištěm Katedry aplikovaných pohybových aktivit Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Paralympijský školní den (PŠD) je především výchovně-vzdělávacím programem, kterému předchází příprava – tedy seznámení žáků a jejich připravení na vlastní program a zároveň organizační příprava vhodných prostorů, materiálních pomůcek či organizačních záležitostí ve škole, kde se PŠD koná. Vlastní konání probíhá v hravém stylu s cílem nejen prezentovat, ale i charakterizovat jednotlivé aktivity a tím žáky vzdělávat. Po ukončení jednotlivých aktivit i celého PŠD by měla proběhnout závěrečná evaluace, zamyšlení se nad prožitky žáků a uvědomění si konkrétních specifík a potřeb žáků, lidí i samotných sportovců se zdravotním postižením.

Při realizaci PŠD je snahou, aby si všichni účastníci programu uvědomili základní 4 hodnoty zveřejněné Kudláčkem (2008):

1) Respekt ke sportovnímu výkonu

- Získat povědomí o různých sportech a adaptacích.
- Získat znalosti o sportovní klasifikaci a nejtěžších postiženích.
- Získat zkušenosti pomocí setkání s vrcholovými sportovci s postižením.

2) Přijetí a respektování individuálních odlišností

- Získat povědomí o individuálních rozdílech.
- Získat znalosti o osobách s postižením.
- Vyzkoušet si, jaké to je být jiný.

3) Sport jako lidské právo

- Být si vědom toho, že osoby s postižením mají právo participovat ve sportovních aktivitách.
- Být si vědom problémů s přístupností (bezbariérovostí).
- Získat znalosti o postupech integrované TV.
- Být si vědom vlastních postojů k osobám s postižením, které se účastní sportovních aktivit.

4) Umocnění a sociální podpora

- Získat zkušenosti s úspěchem a prohrou (vztaženo k emocím).

- Naučit se používat adekvátní podpůrné cesty.
- Poznat životní příběhy úspěšných sportovců s postižením.

Realizace PŠD se nejčastěji odehrává v určitých skupinkách rotujících dle předem nachystaného plánu po jednotlivých stanovištích. Účastníci zažijí krátkou besedu – nejlépe s paralympijským sportovcem, vyzkouší si mobilitu bez zrakové kontroly s bílou holí, základní mobilitu na vozíku, vyzkouší si cílové sporty určené i pro sportovce s nejtěžšími typy tělesného postižení – sport boccia, seznámí se s kolektivními sporty na sportovních vozících (nejčastěji basketbal vozíčkářů a různé modifikace), v případě mladších žáků jsou to pohybové hry, štafety a dovednostní jízdy na sportovních vozících. Ze sportu osob se zrakovým postižením mají možnost vyzkoušet si Goalball, případně střelbu z laserové pistole bez zrakové kontroly naváděné hlasovým signálem. V případě zájmu či potřeb lze za předpokladu dostupnosti pomůcek vytvořit program PŠD přímo na míru s představením např. i zimních aktivit – lyžování na monoski, či letních sportů – jízda na handbiku, atletické disciplíny apod.

2.2.3 Zdravotní TV

Zdravotní TV je brána jako jedna z alternativ možností začlenění žáka do školní TV. Svým charakterem se jedná o činnosti a osvojování si informací ohledně zdravotního oslabení. Ješina a kol. (2013) uvádí, že do zdravotní TV patří např. prevence, zásady správného držení těla, dechová cvičení, denní režim apod. Kudláček a kol. (2013) zmiňuje, že se jedná o vyrovnávací = kompenzační cvičení, které dále rozdělil: uvolňovací, protahovací, posilovací, balanční, dechová, relaxační a aerobní.

Problematikou zdravotní tělesné výchovy se zabývá i Véle (2006), který uvádí, že prostřednictvím zdravotní tělesné výchovy je snahou uvolnit jednotlivé svalové skupiny, obnovit fyziologickou délku svalů, zvýšit odolnost oslabených svalových skupin či se zaměřit na zlepšení způsobu dýchání a relaxaci svalů.

Zdravotní tělesná výchova je tedy zaměřena na upevňování či snaze zlepšit zdraví jedinců ze zdravotním omezením (Strnad, 2005). Tím je tedy plnohodnotně součástí Rámcového vzdělávacího programu ve vzdělávacího oblasti Člověk a zdraví, konkrétně ve vzdělávacím oboru Tělesná výchova (Dostálová, 2011).

Jako specifická forma tělesné výchovy je ZTV určena především pro žáky se zdravotním omezením či oslabením, nebo pro jedince, kteří ze zdravotních důvodů nemohou vykonávat některou činnost v běžné školní TV. Svým charakterem nabývá častějšího významu hlavně v souvislosti nezdravého životního stylu u žáků (Kopecký, 2014). I přesto je ZTV na školách věnována takřka minimální pozornost. Především tak zaujímá hlavně preventivní a kompenzační funkci.

Dostálová (2013) i Kopecký (2014) zveřejňují tabulku tzv. zdravotních skupin ve vztahu k tělesné výchově. Zdravotní skupiny vycházejí ze směrnic Ministerstva zdravotnictví a posouzení zdravotního stavu a určení zdravotní skupiny provádí praktičtí lékaři pro děti a dorost nebo tělovýchovní lékaři (Dostálová, 2013).

Tabulka 1 Zdravotní skupiny

<i>Zdravotní skupina</i>	<i>Zdravotní stav</i>	<i>Tělesná výchova</i>
I.	Jedinci zdraví, přiměřeně vyvinutí, s vysokým stupněm trénovanosti	„školní“ tělesná výchova a sport bez omezení (vyjma věkových a pohlavních zvláštností)
II.	Jedinci zdraví, méně trénovaní	„školní“ tělesná výchova a sport bez omezení (vyjma věkových a pohlavních zvláštností)
III.	Jedinci oslabení s trvalými nebo dočasnými odchylkami tělesného vývoje.	„školní“ tělesná výchova s úlevami podle druhu oslabení, zdravotní tělesná výchova, sport podle druhu oslabení
IV.	Jedinci nemocní	léčebná tělesná výchova, osvobození od školní tělesné výchovy

Učivo zdravotní tělesné výchovy můžeme podle Hoškové (1995) rozdělit do 3 základních skupin, které tvoří obsah dané výuky.

1. Speciální pohybové činnosti: vyrovnávací cvičení, podpora správného držení těla, podpora správného dýchání a relaxační cvičení.
2. Pohybové činnosti pro celkový a tělesný a pohybový rozvoj: rozvoj pohybových dovedností, zlepšení fungování a kapacity lidského organismu.

3. Kontraindikované pohybové aktivity: seznámení jedince s cvičením a aktivitami, které by vzhledem ke zdravotnímu omezení či oslabení mohly být rizikovým faktorem nebo dokonce i rizikem pro daného žáka.

Podobně jako v běžné školní tělesné výchově, i ve zdravotní TV je třeba klást důraz na dodržování didaktických zásad a stejně tak je třeba si uvědomit zdravotní, vzdělávací i výchovné cíle, kterých chceme při realizaci ZTV dosáhnout.

Podle Dostálové (2013) je uskutečňování ZTV důležité proto, aby i zdravotně oslabení jedinci získali kladný vztah k pohybovým aktivitám, ke zdravému a aktivnímu životnímu stylu a aby dokázali pečovat o své zdraví.

2.3 Tělesné postižení

Jako tělesné postižení označujeme poruchu tělesné stránky jedince. Osoby s tělesným postižením (dále jen TP) tvoří velmi heterogenní skupinu lidí se zdravotním postižením. Znakem TP je celkové či částečné omezení hybnosti a to v kontextu vlastního hybného aparátu (svaly, kosti) označované jako prvotní nebo druhotného omezení, kde se jedná nejčastěji o poškození vlivem kardiovaskulárního onemocnění na vlastní lokomoci jedince (Vítková, 2014). Mezi prvotní = primární poruchy hybnosti řadíme např. dětskou mozkovou obrnu, rozštěp páteře, progresivní svalovou dystrofii, amputace atd., Mezi příčiny druhotného poškození hybnosti jsou nejčastěji poruchy kardiovaskulárního a metabolického systému, kdy u jedince dochází k omezení hybnosti a pohyblivosti, avšak toto omezení není primárně způsobeno pohybovým aparátem.

Základním rozdělením TP je podle etiologie na vrozené a získané. Vrozené, neboli kongenitální vznikají během prenatálního vývoje dítěte, při porodu nebo jak uvádí Fischer et al. (2014) i krátce po narození dítěte. Postižení získané vzniká jako důsledek úrazu nebo různých chorob s vlivem na pohybové ústrojí. Vítková (1999) chápe TP jako vadu pohybového a nosného ústrojí, to znamená kostí, kloubů, šlach, svalů a krevních cév či poškození nebo porušení nervového systému, jež se projevuje poruchou hybnosti.

Speciálně pedagogickým vědním oborem, který se zabývá TP se nazývá somatopedie. Jedná se o složeninu řeckých slov soma = tělo a paideia = výchova. Označení somatopedie začal na našem území užívat od roku 1956 František Kábele (Vítková, 2014). Do té doby se používalo pojmenování defektologie ortopedická. Kromě oficiálního označení vědního oboru

se v dnešní době můžeme setkat i s pojmenováním: pedagogika osob s tělesným postižením, případně výchova a vzdělávání jedinců s tělesným postižením. Terminologické označení se navíc drobně liší i v různých státech světa.

V úzkém pojetí se somatopedie zabývá výchovou a vzděláváním jedinců s tělesným postižením. Z širšího hlediska, je podle Kábeleho et al. (1993) důležité se i věnovat oblastem socializace, resocializace, nácviku sebeobsluhy v běžných denních činnostech, psychické přípravě atd. Zdůrazňuje věnování se individuálním rysům a potřebám každého jedince s tělesným postižením.

Každý typ tělesného postižení má více stupňů podle rozsahu a důsledků na celkovou stránku jedince. Nejčastěji se setkáváme s obrnami, myopatií, rozštěpy páteře, transverzální míšní lézí, amputacemi a malformacemi.

2.3.1 Dětská mozková obrna

Jedná se o skupinu onemocnění, kde příčinou je poškození centrální nervové soustavy, ke kterému může dojít v prenatalním, perinatálním (při porodu) i postnatálním období vývoje člověka. Ke klinickým projevům DMO dle Kotagala (1996) patří: vývojová retardace, odchýlný vývoj hybnosti, odchylky svalového tonu, abnormální kinézy a postury, reflexologické odchylky, poruchy somatického růstu a další případné ortopedické komplikace, jako např. zkrácené šlachy.

DMO se často sdružuje s mentálním postižením, případně s vývojovými vadami zraku, sluchu, řeči. Komárek, Zumrová, et al. (2000) uvádějí tři základní formy DMO:

- 1) spastická forma – Tvoří až 70% všech případů. Projevuje se zvýšeným svalovým napětím, charakteristická je i zvýšená dráždivost. Svaly jsou napjaté, tvoří odpor pasivnímu pohybu. Dle stupně a lokalizace rozlišujeme: diparézy/diplegie (postižení dolních končetin); hemiparézy/hemiplegie (postižení v rozsahu jedné poloviny těla včetně horní končetiny) a kvadruparézy/kvadruplegie (závažné postižení všech čtyř končetin).
- 2) Diskinetická forma – Uvádí se, že postihuje přibližně 20% jedinců s DMO a kromě hybnosti končetin jsou poškozeny i svaly obličeje a mluvidel. Charakteristickým znakem této formy je výskyt nepotlačitelných pomalých, často kroutivých pohybů.
- 3) Mozečková forma – Ojedinelé, výskyt přibližně u 5-10% případů. Hlavními znaky jsou hypotonie (snížený svalový tonus) končetin a trupu, a opožděný vývoj lokomoce. Velmi často je tato forma přidružena k těžšímu stupni mentálního postižení.

Pro účely klasifikace jedinců s DMO ve sportovních soutěžích slouží funkčně sportovní klasifikační systém, jehož cílem je spravedlivé rozdělení sportovců do soutěžních skupin podle stupně postižení, úrovně motorických schopností a dovedností tak, aby byl průběh soutěže zaměřen na výkon sportovců. Setkáváme se tak s označením CP 1 až CP 8, kde funkční profil CP 1 je označení pro skupinu s nejtěžším typem postižení a naopak sportovci profilu CP 8 jsou jedinci s lehkým postižením, ale musí být zřetelná spasticita (křečovitost), mimovolní pohyby či výrazná porucha koordinace (Kudláček et al., 2013).

2.4 APA v kontextu komplexní rehabilitace

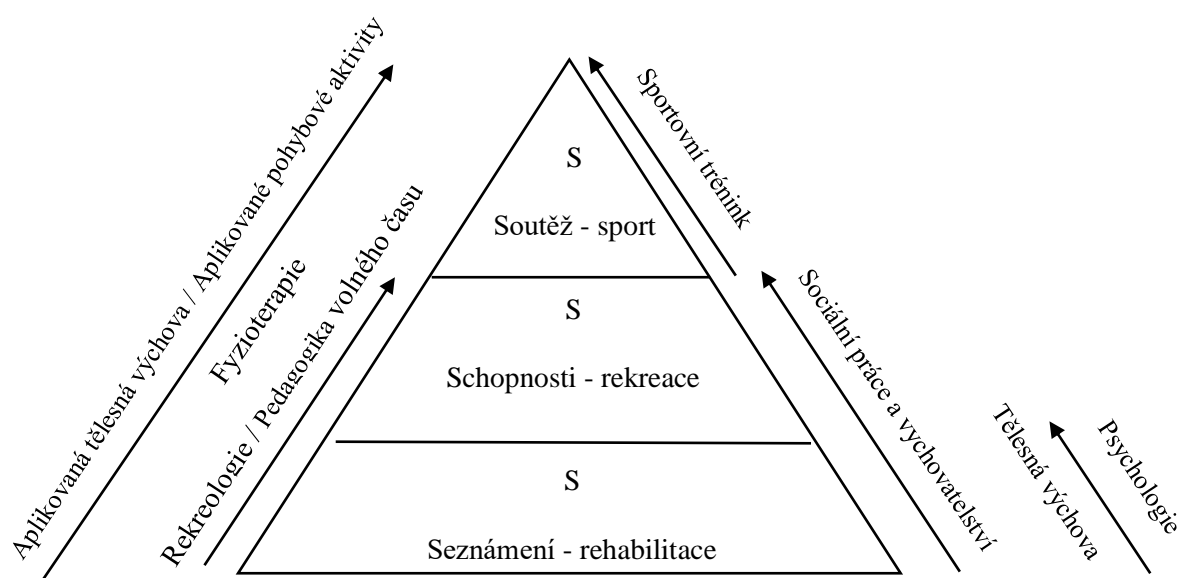
Oblast aplikovaných pohybových aktivit neřeší jen podporu společného vzdělávání v tělesné výchově, ale intenzivně poukazuje na benefitech pohybu i ve volném čase. Aktivní využití volného času lze chápat i jako součást komplexní rehabilitace. Podle Jetelinové (2011) se nejedná o rehabilitaci pouze ve smyslu fyzioterapií, ale o celkové propojení zdravotnické, pedagogické, psychologické, sociální i právní oblasti. Problematikou komplexní rehabilitace osob se zdravotním postižením se zajímal již Jesenský (1995). Ten komplexní rehabilitaci čelí do 4 základních složek:

- Léčebná: Vojtova metoda reflexní lokomoce, Bobath koncept, lázeňská léčba, psychoterapie, zooterapie, arteterapie a další.
- Pedagogická: Výchovně-vzdělávací proces, Individuální vzdělávací plán, přítomnost asistenta pedagoga, poradenské služby SPC, PPP a další.
- Sociální: Poradenství, sociální služby terénní i ambulantní, příspěvky na péči atd.
- Pracovní: Služby podporovaného zaměstnávání, chráněné dílny, ergoterapie a další.

V kontextu komplexní rehabilitace tak lze považovat i podporu pohybové aktivity. Avšak je třeba respektovat konkrétní specifika každé cílové skupiny osob se zdravotním postižením, či zdravotním omezením a zároveň respektovat přístup i jedince jako takového. Realizace pohybových aktivit přináší bene pozitivní účinky na fyzickou, psychickou i sociální stránku jedince. Mezi fyzické řadíme např. rozvoj motoriky vedoucí k rozvoji samostatnosti, redukci tělesného tuku atd., po psychické stránce APA rozvíjí sebevědomí a v sociální sféře podporuje vztahy, komunikaci, rozvoj empatie a další. Mimo jiné se provozování pravidelné aktivity projevuje na kladném sebehodnocení a redukci stresu (Ješina, Hamřík, et al., 2011).

Svým průběhem a benefity zaujímá APA významný přínos v komplexní rehabilitaci. Je však mít na paměti v prvé řadě zdraví daného jedince a jeho individuální schopnosti.

V oblasti aktivního trávení volného času, zejména tedy rekreačním pohybem či přímo sportem mají osoby se zdravotním postižením čím dál více možností, ať už se jedná o individuální formu či kolektivní. Vše se rozvíjí společně s kompenzačními pomůckami, případně s dostupností služeb či volnočasových organizací. Ješina, Hamřík, et al. (2011) uvádějí upravený model tzv. Pyramidy 3S (Seznámení – Schopnosti – Soutěž) převzatý od Válkové (2010). Model (obr.3) ukazuje postupnost při realizaci pohybových aktivit osob se zdravotním postižením včetně návaznosti na obory, které se danou sférou pyramidy zabývají.

Obrázek 3. Pyramida 3S (Válková, 2010) upravena dle vzdělávacích oborů

Znázorněný model ukazuje „cestu“ osoby se zdravotním postižením při realizaci vybrané pohybové aktivity s ohledem na specifické potřeby a dostupné pomůcky. Zároveň poukazuje na skutečně multioborové působení oblasti aplikovaných pohybových aktivit.

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

3.1 Hlavní cíl

Vytvoření individuálního vzdělávacího plánu do školní tělesné výchovy pro žákyni s dětskou mozkovou obrnou.

3.2 Dílčí cíle

1. Zjistit výsledný efekt intervenčního programu zaměřeného na podporu inkluzivní tělesné výchovy se zapojením žákyně s dětskou mozkovou obrnou.
2. Zjištění postojů žáků i pedagogů k integrované tělesné výchově.

3.3 Úkoly práce

Vzhledem k nastaveným cílům práce vyplývají následující úkoly:

1. Záměrný výběr konkrétní školy pro podporu integrace v tělesné výchově.
2. Realizace vstupních diagnostických šetření.
3. Vytvoření individuálního vzdělávacího plánu.
4. Realizace intervenčního programu ve společné TV.
5. Realizace průběžných diagnostických šetření.
6. Vyhodnocení individuálního vzdělávacího plánu
7. Realizace výstupních diagnostických šetření
8. Vyhodnocení dat a prezentace výsledků.

3.4 Výzkumné otázky

V1: Jsou pedagogičtí pracovníci školy připraveni a ochotni vzdělávat žáky se SVP v tělesné výchově?

V2: Jaký nastal posun u podporované žákyně s tělesným postižením díky intervenci Konzultanta APA?

V3: Jaký je rozdíl v aktivním zapojení žákyně s tělesným postižením ve školní tělesné výchově před a po intervenci Konzultantem APA?

4 METODIKA

Téma práce a způsob vypracování byl vybrán v souladu s pracovní náplní Konzultanta APA na podporu společného vzdělávání v tělesné výchově s možností zapojení žáků se SVP a cílená podpora působení na pedagogické pracovníky. Konkrétní škola pro výzkumné šetření diplomové práce byla vybrána vzhledem k dobré dostupnosti školy a tím častější možné intervence v přímých hodinách tělesné výchovy.

V patřičných podkapitolách jsou popsány informace a využití metody pro diagnostická a výzkumná šetření i pro vyhodnocování získaných dat a výsledků práce.

4.1 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem se stal třídní kolektiv na ZŠ Sportovní v Tanvaldu, kde je integrována žákyně s dětskou mozkovou obrnou. Spolupráce na zjišťování efektu nastaveného intervenčního programu v hodinách školní tělesné výchovy s účastí žákyně se SVP probíhala i se zákonnými zástupci žákyně, vedením školy a podporou při práci učitelů tělesné výchovy či asistentů pedagoga. Respondenty pro výzkumná diagnostická šetření se stali žáci třídy, jejichž zákonní zástupci byli ochotni podepsat informovaný souhlas pro spolupráci na projektu Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti.

Sledovanou třídou pro podporu integrace žákyně s tělesným postižením byla 3. třída ZŠ, ze které se někteří žáci připravují na vstup do specializované třídy se sportovním zaměřením. Přístup samotných žáků k integraci spolužačky do tělesné výchovy byl kladný, stejně tak jako u pedagogů, kteří se do té doby žákyni snažili zapojovat spíše intuitivně tam, kde to uznali za vhodné.

Podporovaní pedagogičtí pracovníci se vyjádřili, že s integrací/inkluzí žáků se SVP do běžného vzdělávání nemají problém, ale nikdo z nich neměl přímou zkušenost ani ze studií na vysoké škole o pohybových aktivitách a školní integrované tělesné výchově.

4.2 Charakteristika vybrané žákyně s TP

Žákyně se narodila s dětskou mozkovou obrnou – diagnostikovaná ve formě kvadruplegie s přidruženým strabismem. Pochází z úplné rodiny. Žákyně pro svůj pohyb nejčastěji využívá chodítko, na delší vzdálenosti má k dispozici mechanický vozík. Žákyně pravidelně navštěvuje lázeňské rehabilitační pobyty nebo soukromé zařízení s vířivkou, které ji pomáhá na uvolnění svalstva a následně ke cvičení.

Se svým třídním kolektivem je na základní škole od 1. třídy, tím, že žákyně nemá přidružené mentální postižení, nemá problémy se sociálními vazbami na spolužáky. Je pozitivně naladěná. Při práci ve škole občas více spoléhá na asistentku pedagoga kvůli zhoršené jemné i hrubé motorice a potížím se strabismem. Žákyně nosí pro možnou korekci zrakové vady brýle.

V hodinách tělesné výchovy je občas více pasivní, protože má strach, že by spolužákům hru zkazila i při komunikaci občas spoléhá na asistentku pedagoga.

4.3 Metody a techniky sběru dat

Diagnostika motoriky

Pro základní zjištění a poznamenání vstupní úrovně motorických dovedností u žákyně s tělesným postižením byl využit test motorických dovedností od autorů Martina Kudláčka a Radky Bartoňové (příloha č.1). Vstupní diagnostika motorických dovedností byla společně s doporučením od lékaře využita pro adekvátní sestavení Individuálního vzdělávacího plánu do tělesné výchovy.

Diagnostika emočního působení tělesné výchovy

Pro zjištění a následnou komparaci emočního působení školní integrované tělesné výchovy, s účastí žákyně s tělesným postižením, v celé třídě byl použit přeložený dotazník PACES (Physical Activity Enjoyment Scale) pro 1. stupeň základní školy (příloha č.2). Z anglického originálu byl dotazník přeložen do podoby s názvem Škála spokojenosti s pohybovou aktivitou. Autory překladu a transformace dotazníku jsou: Karel Hůlka, Hana Válková, Jan Bělka a Štěpán Válek.

Dotazníkem PACES byla zjišťována míra emoční spokojenosti spojené s pohybovou aktivitou ve školní tělesné výchově. Dotazník je dále zaměřen i na škálu zábavy, pocitové příjemnosti a radosti z účasti ve školní tělesné výchově.

Diagnostika sociální interakce žákyně se SVP ve školní TV

Pro zjištění míry aktivního zapojení konkrétní žákyně s dětskou mozkovou obrnou ve vybraných vyučovacích jednotkách tělesné výchovy byla použita pozorovací metoda prostřednictvím strukturovaného formuláře DIC-CIT (příloha č. 3). Didaktické inkluzivní kategorie (DIC) jsou rozděleny na 3 základní kategorie, které popisují způsob zapojení žákyně se SVP v rámci třídního kolektivu a konkrétní pohybové činnosti v integrované TV:

inkluzivní, paralelní a segregovaná forma. Jednotlivé kategorie se dále dělí na konkrétnější formy zapojení. Zde jsou konkrétněji popsány dle formulace DIC-CIT:

- ICE – inkluzivní v kognitivně emotivní činnosti
 - Celá třída necvičí, ale účastní se pokynů, hodnocení výkladu, společně fandí apod., a to i v situaci, kdy cvičí jen jeden žák.
 - DIC odpovídá pedagogicky využitelnému času.
 - V průpravné části je to výklad, vysvětlení učitele před každým cvikem, krátký výklad.
 - Typické činnosti: nástup třídy, výklad cílů, hodnocení, vysvětlování daného cviku, organizace, ale i příprava pomůcek.
- I-M – inkluzivní pohybová bez modifikací
 - Žáci cvičí společně. Mají stejný cíl i úkol, pomůcky, intenzitu, tempo.
 - Integrovaný žák si případné tempo volí sám bez pokynu či upozornění učitele, sám provádí pohyb z vlastního rozhodnutí dle daných limitů. Individuální provedení, na něž je zvyklý, ne však jiné cvičení, není považováno za modifikaci.
 - Typické činnosti: průpravná část/rozevíčení, cvičení v „drobných hrách“, cvičení proudem, dribluje funkční rukou, i když ostatní žáci končetiny střídají.
- I+M – Inkluzivní pohybová s modifikací
 - Žáci cvičí společně.
 - Stejný cíl, modifikace: úkolu, tempa, náčiní, organizace.
 - Modifikace pro žáka nebo modifikace pro třídu
 - Typické činnosti: jiný míč – náčiní, zkrácení dráhy, modifikace obsahu činnosti, modifikace pohybového vzorce apod.
- I-MA – Inkluzivní pohybová s asistentem, ale bez modifikací
 - Žáci cvičí společně. Mají stejný cíl i úkol, pomůcky, intenzitu, tempo.
 - Asistent pomáhá integrovanému žáku např. doplňující informací, přípravou pomůcky, je vodičem pro shodnou činnost se třídou, dává individuální dopomoc, bezpečnost.
 - Typické činnosti: všichni žáci v průpravné části provádějí stejné cviky. Integrovaný žák provádí stejný cvik, jen k němu potřebuje dopomoc asistenta.
- I+MA – Inkluzivní pohybová s asistentem a s modifikací

- Modifikace s asistentem, ale i s asistencí spolužáka.
- Integrovaný žák je ve společném kontextu třídy, má stejný cíl i úkol, asistent musí modifikovat pohybový akt (i ve formě pasivního pohybu), nebo volí alternativní pomůcku.
- Typické činnosti: všichni žáci v průpravné části provádějí stejné cviky. Integrovaný žák nemůže provádět (nezvládá) nějaký cvik. Za pomoci asistenta zvolí cvik jiný.
- I-MP – Inkluzivní pohybová s peer tutorem (spolužák), ale bez modifikací
 - Žáci cvičí společně. Mají stejný cíl i úkol, pomůcky, intenzitu, tempo.
 - Peer tutor (spolužák) pomáhá integrovanému žáku např. doplňující informací, přípravou pomůcky, je vodičem pro shodnou činnost se třídou, dává individuální dopomoc, bezpečnost.
 - Typické činnosti: všichni žáci dohromady mají rozcvičku. Integrovaný žák dělá stejný cvik, jen k němu potřebuje dopomoc peer tutora (asistenta).
- I+MP – Inkluzivní pohybová s peer tutorem (spolužák) a s modifikací
 - Modifikace s peer tutorem (spolužákem).
 - Integrovaný žák je ve společném kontextu třídy, má stejný cíl i úkol, peer tutor (spolužák) musí modifikovat pohybový akt (i ve formě pasivního pohybu) nebo volí alternativní pomůcku.
 - Typické činnosti: všichni žáci mají dohromady rozcvičku. Integrovaný žák nezvládá nějaký cvik. Za pomoci peer tutora (asistenta) zvolí cvik jiný.
- ISU – Inkluzivní podpůrná (suportivní)
 - Třída cvičí, žák má úkol koordinátora, „fandy“, rozhodčího, podporuje, podává míče, zapisuje, hlídá, dává dopomoc, hodnotí, má specifickou funkci v modelové hře, asistuje u změn náčiní.
 - Není rozhodující, zda se pro tuto činnost rozhodl a přihlásil sám, nebo zda mu byla určena.
 - Typické činnosti: u některých soutěživých a sportovních her, v gymnastickém obsahu.

Paralelní kategorie jsou typické podobou, že všichni žáci cvičí, včetně žáka se SVP, avšak cíl, konkrétní podoba činnosti se liší od ostatních spolužáků. V rámci strukturovaného sledování DIC-CIT jsou to konkrétní kategorie:

- PCO – Doplnková cvičení (jako ostatní, v kooperaci)
 - Doplnková cvičení jsou určena pro všechny, jako součást cíle dané části hodiny a organizace ve třídě.
 - Žák nemá zvlášť vymezenou modifikaci.
 - Typické činnosti: v gymnastických hodinách, při řešení nové látky, při velkém počtu žáků ve třídě, při nácviu některých dovedností.
- PEX – Doplnková cvičení (extra určená, zorganizovaná)
 - Doplnková cvičení byla zvolena specificky pro integrovaného žáka, neboť cíl, obsah, úkol celé třídy naplnit nelze.
 - Zařazení právě s ohledem na možnosti a limity integrovaného žáka.
 - Typické činnosti: při kontraindikacích, hodiny SG, ale i náročnějších dovedností (hry, atletika).

Kategorie separované činnosti znamená, že žák se SVP není aktivní ve vyučovací jednotce tělesné výchovy, necvičí, avšak je přítomen společně se spolužáky.

- SNO – Separovaná, není aktivní (nejde to)
 - Integrovaný žák není začleněn z důvodů kontraindikace, limitů, ale i špatné organizace, nevhodnosti prostoru, prostředí, ale také třeba na něj zapomněli dát mu paralelní úkol.
- STO – Separovaná, není aktivní (time-out)
 - Time-out (žák potřebuje oddech), žák si oddech či „nezačlenění“ si volí sám: kontraindikace, odpočinek, „netroufá si“.
- SEX – Separovaná, není aktivní (exkluze - ex, žák apriori není začleněn)
 - Žák má preventivně určenou jinou činnost (sedí na lavičce – vozíku), příp. žák ve třídě není, je preventivně začleněn jinam (jiná výuka, rehabilitace).
 - DIC se vztahuje jen na žáky, účastníci se TV a nikoliv trvale osvobozené z TV.

Diagnostika postojů žáků k integrované tělesné výchově

Dotazníkové šetření bylo realizováno prostřednictvím dotazníku CAIPE-CZ (příloha č. 4), který zkoumá postoje žáků k integrované tělesné výchově s účastí žáka se zdravotním postižením. CAIPE-CZ (Kudláček et al., 2011) je českou verzí původního dotazníku CAIPE-R autora Blocka (1995) a zaměřuje se na postoje intaktních spolužáků k jedinci se zdravotním postižením. Dotazník předkládá žákům příběh o fiktivním Petrovi s tělesným

postížením, který by s nimi mohl být společně ve třídě. Žáci poté zaznamenávají své odpovědi na čtyřbodové Likertově škále na otázky, jaké by to bylo mít Petra ve třídě, v tělesné výchově a další specifické otázky (Baloun & Válková, 2017).

Dotazníkové šetření probíhalo ve stejné sledované třídě dvakrát – před realizací osvětové akce Paralympijský školní den a poté po realizaci akce, která má za cíl změnu postojů vůči osobám se zdravotním postižením prostřednictvím výchovně-vzdělávacího a zároveň prožitkového programu.

Žáci jsou před vyplňováním dotazníku nejprve seznámeni s fiktivním Petrem prostřednictvím tohoto popisu: *„Petr je stejně starý jako vy. Protože nemůže chodit, používá ortopedický vozík (voziček). Rád hraje stejné hry jako vy, ale není v nich moc dobrý. Přestože může jezdit na vozíku, je pomalejší než vy a snadno se unaví. Umí házet míčem, ale ne moc daleko. Umí chytat míč, který letí přímo na něj a dovede odpálit basebalový míček ze stojánku, ale nemůže při basketbalu vystřelit míč tak vysoko, aby dal koš. Protože nemůže používat nohy, nemůže kopnout do míče.* Poté již pedagog pokládá respondentům jednotlivé otázky, na které lze odpovědět možnostmi: Ano; Pravděpodobně ano; Pravděpodobně ne; Ne.

1. Bydlím v Olomouci
 2. Obvykle obědváme v 9 hodin ráno
-
3. Bylo by prima, kdyby Petr chodil se mnou na hodiny TV.
 4. Protože Petr není ve sportu moc dobrý, zpomaloval by všem hru.
 5. Kdybychom hráli skupinovou hru, jako např. basketbal, bylo by fajn mít Petra v družstvu.
 6. TV by byla zábavná, kdyby tam byl Petr se mnou.
 7. Kdyby byl Petr se mnou na hodině TV, bavil bych se s ním a byl bych jeho kamarád.
 8. Kdyby byl Petr se mnou na hodině TV, rád bych mu pomohl cvičit a hrát hry.

Po zodpovězení otázek následuje ještě tzv. Adjective list, kde žáci označují přídavná jména z daného seznamu. Respondenti mohou označit kolik slov chtějí, které je napadnou v souvislosti s fiktivním Petrem.

4.4 Hodnocení a zpracování dat

Pro zpracování a následné vyhodnocení dat byly použity tyto postupy:

- Matematický – zaznamenávání dat a údajů do tabulek v prostředí Microsoft Word a následné vytváření grafů znázorňující dané výsledky.

- Statistické – deskriptivní a popis získaných dat.
- Logické – prezentování výsledků pomocí grafů a tabulek.

4.5 Postup práce

Prvotním okamžikem pro zahájení možné spolupráce byla prvotní schůzka s pracovníci Speciálně-pedagogického centra pro tělesně postižené v Liberci. Zde byla nabídnuta a domluvena možná spolupráce na projektu realizovaného Katedrou aplikovaných pohybových aktivit při Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Pracovnícím SPC byly ukázány prostředky na podporu integrace žáků s tělesným postižením do tělesné výchovy, ukázky vybraných metodických a odborných vzdělávacích materiálů pro školy a pedagogické pracovníky. Příslušná pracovnice libereckého SPC se následně spojila s koordinátorem pro integraci na ZŠ Sportovní Tanvald s nabídkou podpory Konzultanta APA na zapojení žákyně s tělesným postižením i do tělesné výchovy.

Následná schůzka proběhla na ZŠ Sportovní Tanvald dne 19. září 2018 s účastí statutárního orgánu školy, speciálním pedagogem a třemi pedagogickými pracovníky. Na schůzce byl domluven postup intervence a spolupráce na vytváření podmínek pro společnou tělesnou výchovu. Domluva o spolupráci na projektu byla na základě domluvy se zákonnými zástupci žákyně potvrzena podepsáním informovaného souhlasu.

Další setkání na škole proběhlo dle předem domluveného termínu dne 16. října 2018. V tento den byla provedena vstupní diagnostická data – zjištění úrovně motorických dovedností žákyně, vstupní strukturované pozorování metodou DIC-CIT ohledně míry aktivního pohybového zapojení žákyně ve vyučovací jednotce tělesné výchovy a po skončení hodiny proběhlo vstupní diagnostické šetření dotazníkem PACES včetně podrobného představení se žákům z pozice Konzultanta APA a seznámení s realizací výzkumu. Na základě předchozí domluvy s pedagogickými pracovníky měli zúčastnění žáci od rodičů podepsané informované souhlasy.

Na základě vstupních dat, doporučení příčinného SPC pro integraci a poskytnutí školního vzdělávacího programu i tematického plánu pro tělesnou výchovu byl pro žákyni vypracován Individuální vzdělávací plán, se kterým byli seznámeni pedagogičtí pracovníci. První realizovaná přímá intervence proběhla při výuce plavání dne 23. října 2018. V listopadu byly do školy zapůjčeny 2 sportovní vozíky pro kvalitnější zapojení žákyně do her a aktivit v tělocvičně. IVP pro tělesnou výchovu byl sestaven s platností od ledna roku 2019.

Po zbytek školního roku probíhala intervence v hodinách tělesné výchovy,

kteřá se pravidelně střídala s podporou v plavání. V únoru byla žákyně seznámena se sportovně kompenzační pomůckou sledge na bruslení. Tematické hodiny v tělesné výchově byly zaměřené především na pohybové a míčové hry, psychomotoriku, zdravotní cvičení či cvičením na nářadí nebo s náčiním. V úvodu měsíce května 2019 bylo provedeno průběžné diagnostické šetření dotazníky PACES a strukturované pozorování DIC-CIT ve výuce plavání na základě žádosti pedagogických pracovníků.

Na škole se v rámci podpory připravovala osvětová akce Paralympijský školní den, žáci třídy i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s cílem a charakterem PŠD. Dne 21. května proběhla vstupní diagnostika postojů žáků k integrované tělesné výchově prostřednictvím dotazníku CAIPE-CZ. Následující den 22. května se uskutečnil na škole Paralympijský školní den, kterého se zúčastnilo dohromady 84 žáků ze druhých a třetích tříd ZŠ a 5 pedagogických pracovníků. Škola po realizaci PŠD umístila na své webové stránky krátký článek se shrnutím celé akce (příloha č.5). Dne 28. května proběhlo pod vedením pedagoga ve sledované třídě druhé dotazníkové šetření CAIPE-CZ s cílem zjistit, zda-li došlo vlivem PŠD ke změně postojů žáků na účast spolužačky s tělesným postižením ve školní tělesné výchově.

Průběžná podpora v hodinách tělesné výchovy probíhala zhruba 1 za 3 týdny i v dalším školním roce 2019/2020 od září do prosince. Žáci i pedagogičtí pracovníci měli možnost seznámit se např. s kin-ballem v tělesné výchově, problematikou zdravotní tělesné výchovy nebo s lanovými aktivitami. Probíhala i další cílená podpora ve výuce plavání. Pedagogickým pracovníkům třídy byly průběžně zasílané metodické materiály a tipy na aktivity, které mohou realizovat v tělesné výchově. Závěrečné diagnostické šetření dotazníky PACES a strukturovaným pozorováním DIC-CIT proběhlo 16. prosince 2019.

Rozhovor s jednou z učitelek podílející se na výchovně-vzdělávacím procesu u žákyně s tělesným postižením na ZŠ Sportovní v Tanvaldu se podařilo realizovat v úvodu měsíce února roku 2020.

Sběr dat a vyhodnocování probíhal především technikou třídění dat, matematického sčítání četnosti odpovědí u dotazníků PACES. U dotazníků CAIPE-CZ bylo provedeno třídění prvního a druhého testování tak, aby bylo jasně rozlišitelné, jaké postoje zaujímali žáci před programem Paralympijský den a zda-li se tyto postoje vlivem účasti na osvětové akci u těchto žáků změnilly.

Výsledné vyhodnocování a zpracování dat bylo provedeno v období měsíců květen – červen 2020.

5 VÝSLEDKY

5.1 Kazuistika

Základní informace o žákyni:

Rok narození: 2009

Diagnóza: Dětská mozková obrna – kvadruparéza s přidruženým zrakovým postižením: strabismus, krátkozrakost, omezení zrakového pole.

Třída: 3 - 4. ročník ZŠ

Současný stav: Žákyně k pohybu na kratší a rovinaté vzdálenosti využívá chodítko, na delší vzdálenosti využívá mechanický vozík. Od září roku 2020 probíhá nácvik chůze s tříbodovými podpůrnými berlemi.

Žákyně dochází do běžné Základní školy, která má i třídy se sportovní přípravou. Žije v úplné rodině, má staršího sourozence. Ve škole má k dispozici asistentku pedagoga, která se účastní i výuky ve školní tělesné výchově. Před zahájením spolupráce s Konzultantem APA byla žákyně do tělesné výchovy zapojovány především intuitivně nebo s asistentkou cvičila vybrané cviky doporučené z lázeňských pobytů, které společně s maminkou pravidelně navštěvují. Žákyně je ve vztahu ke spolužákům přátelská a spolužáci ji berou mezi sebe, v případě potřeby jsou ochotni ji pomoci.

Žákyně má ráda pohyb venku, je pozitivně naladěná, ráda by se více zapojovala do tělesné výchovy, ale přes svá omezení vlivem dětské mozkové obrny a přidruženého zrakového postižení projevující se zhoršeným periferním viděním, má strach a ostatním spolužákům aktivitu nebo hru nezkazila.

Pro zlepšení školní tělesné výchovy a realizaci aktivit byl škole vypracován Individuální vzdělávací plán a zapůjčeny 2 dětské sportovní vozíky a další případné pomůcky pro tělesnou výchovu – různé druhy míčů, sledge apod.

5.2 Individuální vzdělávací plán

Pro žákyni se SVP byl na základě doporučení Speciálně pedagogického centra pro tělesně postižené v Liberci vypracován Individuální vzdělávací plán do školní tělesné výchovy s platností od ledna roku 2019 příslušného školního roku 2018/2019.

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN- TĚLESNÁ VÝCHOVA

OBECNÉ INFORMACE			
Jméno a příjmení žáka	-----		
Rok narození	2009		
Škola	ZŠ Sportovní 576, příspěvková organizace Tanvald		
Třída / ročník	třetí	Školní rok	2018/2019

PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ	
ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	Speciálně-pedagogické centrum pro tělesně postižené Lužická 7, Liberec
Kontaktní pracovník ŠPZ	----- -----
Školská poradenská zařízení, poskytovatelé zdravotních služeb a jiné subjekty, které se podílejí na péči o žáka	-----

ROZHODNUTÍ	
Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	11. 9. 2018
Zdůvodnění:	
Těžké tělesné a zrakové postižení. Rozsah a závažnost postižení opravňuje dítě k zařazení do režimu spec. vzdělávání, s podpůrnými opatřeními a k čerpání navýšených finančních prostředků.	

DIAGNOSTIKA	
Diagnóza zdravotního postižení:	Dětská mozková obrna – kvadruparéza s přidruženým zrakovým postižením: strabismus, krátkozrakost, omezení zrakového pole.
Vnější podmínky:	Žákyně je integrovaná do běžné třídy, včetně tělesné výchovy. K dispozici má i asistentku pedagoga, která s žákyní dříve individuálně cvičila. Pedagogičtí pracovníci školy mají zájem o zapojení žákyně i do společných aktivit a her v tělesné výchově. Žákyně je motivovaná rozvojem motorických dovedností a většího sociálního kontaktu v tělesné výchově. Od prosince 2018 je k dispozici ve škole sportovní vozík. Škola kombinuje výuku tělesné výchovy s plaváním. Žákyně je pozitivně naladěna, je bez problémů přijímána i kolektivem spolužáků.
Diagnostika pohybových dovedností:	Žákyně zvládá chůze s chodítkem, na krátkou vzdálenost i bez chodítka ovšem s předpokladem opory (např. stoly, zed', apod.). Zvládá i pomalé ovládání vlastního mechanického vozíku, který však ve škole běžně nevyužívá. V tělesné výchově se seznamuje se sportovním vozíkem. Ve statické poloze zvládá i chytání a házení míče. Při házení je dominantní pravá ruka. Jemná motorika s problémy.
Diagnostika vědomostí a poznatků ohledně pohybového učení a zdraví:	Žákyně má velmi ráda pohyb a společné aktivity, ráda tráví čas na výletech s rodinou ve volném čase. Dochází také do regeneračního centra, ráda tráví čas ve vodě. Žákyně si je vědoma důležitosti pohybu na celkové zdraví organismu a má zájem o zlepšení kondice.

<p>Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP)</p> <p>/</p> <p>Cíle v TV dle tematického plánu pro TV:</p>	<p><i>Vzdělávací:</i> Výuka plavání – zvládnutí samostatného plaveckého stylu, znalost zásad bezpečného chování ve vodním prostředí i v tělesné výchově, hygiena v TV, kondiční a posilovací cvičení s využitím speciálních pomůcek.</p> <p>Manipulace se sportovním vozíkem a dalšími předměty – jemná motorika.</p> <p>Nácvik samostatné chůze, Znalost pravidel her a aktivit v tělesné výchově, Uplatnění učiva při praktických činnostech, užívání znalostí a vědomostí v mezipředmětových vztazích.</p> <p><i>Výchovný:</i> Uplatňování pravidel her a aktivit, uplatňování hygieny v TV a při výuce plavání, respektování nastavených pravidel při vyučovacích jednotkách, rozvoj fair-play, získání kladného vztahu ke sportu a pohybovým aktivitám, kooperace se svými spolužáky.</p> <p><i>Zdravotní:</i> Zlepšení kondice prostřednictvím pravidelného pohybu, Posílení svalových skupin převážně hrudníku a horních končetin, rozvoj koordinační schopnosti. Procvičování dolních končetin, prevence proti civilizačním onemocněním, rozvoj duševní pohody a radosti z pohybu.</p> <p><i>Specifický (individuální):</i> Vytvoření a zvládnutí vlastního plaveckého stylu, zvládnutí ovládání sportovního vozíku a rozšíření motorických dovedností pro zvýšení míry samostatnosti.</p>
<p>Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:</p>	<p>Tělesná výchova</p>
<p>Kontraindikace:</p>	<p>Výrazné přetěžování, křížení dolních končetin</p>
<p>Učební osnovy:</p>	<p>Dle tematického plánu pro tělesnou výchovu ve 2. třídě školy</p>
<p>Učivo dle RVP ZV:</p>	<p>V souladu se schváleným ŠVP pro 2. třídu</p> <p>Individuální zařazování balančních a koordinačních cvičení s asistentkou pedagoga při nevhodných aktivitách.</p>
<p>Výstupy dle RVP ZV:</p>	<p>V souladu s ŠVP.</p>

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ (specifikace stupňů podpůrných opatření)	
Metody výuky (pedagogické postupy)	Vycházíme z individuálních možností žákyně, zadání úkolů v souladu s odpovídající kognitivní úrovní žákyně. Motivace při plnění cvičení, slovní popis a ukázky činností, metoda opakování a plnění pohybového úkolu, metody herních činností a nácviku motorických dovedností. Zohlednění individuálních schopností a potřeby odpočinku.
Úpravy obsahu vzdělávání	V rámci školní docházky zatím bez omezení obsahu vzdělávání, omezení v tělesné výchově na základě zdravotního stavu a omezení vlivem zdravotního postižení. Úpravy v tělesné výchově jsou v podobě modifikací aktivit a her pro možné zapojení, případně individuální cvičení s důrazem na procvičení balanční schopnosti a vyrovnávání svalových dysbalancí.
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	Směřováno k běžným výstupům ŠVP s ohledem na individuální možnosti žákyně.
Organizace výuky	Ve vyučovacích jednotkách, včetně hodin tělesné výchovy je k dispozici asistentka pedagoga, možnost využití relaxační místnosti či individuálního vzdělávání. Průběžné zařazování uvolňovacích cviků.
Způsob zadávání a plnění úkolů	Převážně ústní, srozumitelné a stručné zadávání úkolů. Uplatňování případného delšího časového úseku na pochopení úkolu, využití názorných ukázek úkolu a cvičení.
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Jasná a srozumitelná pravidla ověřování, respektování osobního tempa a schopnosti koncentrovat pozornost, využití kompenzačních a didaktických pomůcek. Oční kontrola pedagogických pracovníků při plnění motorických úkonů, v případě potřeby osobní pomoc.
Hodnocení žáka	Hodnocení klasifikačním stupněm a používání formativního a slovního hodnocení, sebehodnocení. Průběžné slovní hodnocení, závěrečné numerické hodnocení žáka na základě projevaného zájmu, snahy a dosahovaného pokroku.
Pomůcky a učební materiály	Sportovní vozík, balanční pomůcky, psychomotorický padák, různé druhy míčů: Grabball, overball, boccia, plovací destička, molitanové překážky, sledge.

Podpůrná opatření jiného druhu	Plné respektování zdravotního a psychického stavu žákyně.
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	Pedagogický asistent během vyučovacích hodin, jednou týdně speciální pedagog, školní psycholog dle potřeby. Konzultant APA za FTK UP v Olomouci – metodická a didaktická podpora pedagogických pracovníků školy.
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci – Centrum aplikovaných pohybových aktivit.
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	Osobní kontakt se zákonnými zástupci, průběžné informování o dosahovaných výsledcích vzdělávání, zapojení rodiny do aktivit školy.
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	Žákyně informuje bez zbytečného odkladu o náhlé změně koncentrace při výuce způsobené únavou.

VÝUKA TĚLESNÉ VÝCHOVY

VÝUKA TĚLESNÉ VÝCHOVY	
Tematický plán: Leden – červen 2019	Modifikace činností:
Atletika - běh na krátkou i delší vzdálenost - nácvik startovní pozice - skok do dálky - hod míčkem	<p>Místo běhu nácvik chůze, možnost zapojit jako startéra s pokyny nácviku startovní pozice.</p> <p>Skok do dálky: Měříme vzdálenost absolvovanou na vozíku za jeden záběr rukama.</p> <p>Hod míčkem bez nutných úprav – možnost vyzkoušet různé druhy míčků, případně zařadit hod kuželkou.</p> <p>Vzhledem k možným problémům s rovnováhou při odhodu ve stoje doporučuji provádět hody ze sedu a zafixované pozice (uchopení např. vozíku, chodítka AP či spolužákem).</p>

<p>Gymnastika - kotoul vpřed i vzad</p> <ul style="list-style-type: none"> - přeskok švédské bedny - přeskok přes kozu - cvičení na žebřinách - cvičení na lavičkách - šplh - rytmická gymnastika 	<p>Místo kotoulů válení sudů, případně zařadit individuální cvičení např. na lavičce či žebřinách.</p> <p>Přeskok švédské bedny a přes kozu: zdolávání molitanové překážky.</p> <p>Cvičení na žebřinách: s podporou AP – dopomoc proti pádu. Lze zahrnout ručkování.</p> <p>Cvičení na lavičkách: přitahy v lehu na břicho, místo chůze lze zařadit lezení po čtyřech.</p> <p>Šplh: lezení po žebřinách.</p> <p>Rytmická gymnastika: cvičení s míčem (overball, gymball) ve spojení s hudbou, případně v rámci výuky tanečních kroků lze realizovat tanec na vozíku.</p>
<p>Míčové hry - florbalové dovednosti a hra</p> <ul style="list-style-type: none"> - Základy basketbalu - Základy fotbalu - Vybíjená - Další míčové hry a uplatňování pravidel 	<p>Florbal: při nácviu florbalových dovedností na vozíku, v rámci hry může být žákyně na pozici brankář (doporučení na podložce či žíněnce), florbal na vozíku lze zahrnout do hry až poté, co žákyně zvládne koordinačně pohyb na sportovním vozíku.</p> <p>Basketbal: průpravné aktivity na vozíku, nácviu střelby na snížený koš zavěšený na žebřinách.</p> <p>Další míčové hry: doporučení na hru s měkkým míčem, případně grabbalem za účelem lepšího chytání a upevnování úchopu s jemnou motorikou. Možné i hry s psychomotorickou tematikou využívající drobné míčky, míčky z papíru apod.</p> <p>Hra boccia.</p>

<p>Pohybové hry – soutěživé i nesoutěživé hry</p>	<p>Modifikace dle konkrétního charakteru hry – úpravy lze přímo řešit s Konzultantem APA.</p> <p>Vybrané hry včetně doporučených modifikací jsou k dispozici na herních kartách z publikace „<i>Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy.</i>“ (Kudláček & Ješina, 2008).</p>
<p>Úpoly – přetahy a přetlaky</p>	<p>Kontraindikace – možnost úrazu. Doporučení na individuální kondiční a zdravotní cvičení.</p> <p>V různých přetahovacích aktivitách může být žákyně jako rozhodčí.</p>
<p>Relaxační cvičení – kompenzační cvičení</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regenerační cvičení se zaměřením na správné dýchání - Psychomotorika - Balanční a koordinační cvičení 	<p>Cvičení na podložkách, žíněnkách apod. – pozor na případné křížení dolních končetin!</p> <p>Zařazení protahování, cvičení na vyrovnávání svalových dysbalancí.</p> <p>Dechová cvičení – prvky jógy</p> <p>Psychomotorika s využitím pomůcek, relaxační cvičení s psychomotorickým padákem</p> <p>Balanční a koordinační cvičení na balančních deskách – s podporou AP</p> <p>Cvičení s využitím overballů – nácvik rovnovážné schopnosti.</p>
<p>Plavání – Nácvik a procvičování plaveckých způsobů prsa, kraul, znak</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skok do vody 	<p>Výuka plavání v individualizované formě v plaveckém bazénu s respektováním aktuálního stavu únavy.</p> <p>Pozor na prochladnutí!</p> <p>Nácvik individuálně vytvořeného stylu plavání – prsové ruce, kraulové nohy.</p> <p>Polohování ve vodě na břiše a na zádech, relaxace ve vodním prostředí.</p> <p>Nácvik dýchání do vody.</p>

	Skok do vody: Nácvik samostatného přesunu do vody.
Bruslení – jízda vpřed, otočky, stabilita	Využití sportovně kompenzační pomůcky – sledge. Nácvik udržování rovnováhy, odrážení vpřed, zatáčka doleva a doprava. Podpora pedagogického pracovníka při jízdě a udržování rovnováhy.
Kontrola plnění IVP v rámci TV:	Průběžná kontrola pozorováním, závěrečné písemné vyhodnocení naplnění cílů v tělesné výchově a případného dosaženého pokroku v jemné i hrubé motorice u žáka.
Časové období plnění IVP:	Leden – červen 2019

Žákyně se měla možnost seznámit v průběhu druhého pololetí školní docházky s možností zapojení do sportovních a pohybových her s využitím sportovního vozíku, v zimním období vyzkoušela základy bruslení s využitím sledge jako sportovně-kompenzační pomůcky určenou pro para hokej. Dle předešlé dohody s pedagogy probíhá ve školní tělesné výchově průběžně výuka plavání, žákyně se tak měla možnost zdokonalovat v plavání a nácvikem specifických dovedností ve vodním prostředí s i bez nadnášejších pomůcek. V rámci ukázkových hodin vedené Konzultantem APA se celá třída měla možnost seznámit s paralympijským sportem Boccia a dalšími modifikacemi pro zapojení žákyně do inkluzivních her.

5.3 PACES – škála spokojenosti s tělesnou výchovou

Před zahájením intervence Konzultanta APA

První sledování emočního působení tělesné výchovy na samotné žáky bylo provedeno 16. října 2018 před zahájením intervence Konzultantem APA. Žáci byly seznámeni s dotazníkem PACES pro 1. stupeň Základní školy, se způsobem zaznamenávání odpovědí a s pravidly pro realizaci výzkumu. V tabulce 2 jsou uvedeny výsledky prvního dotazování – před zahájením intervence. Počet dotazovaných žáků $n=12$, všichni žáci se ke každé z otázek vyjádřili zaznamenáním odpovědi. Velká většina žáků zaznamenala, že tělesná výchova je baví (9 žáků), že je příjemná (8 žáků) nebo že je zajímavá (8 žáků). Většina žáků

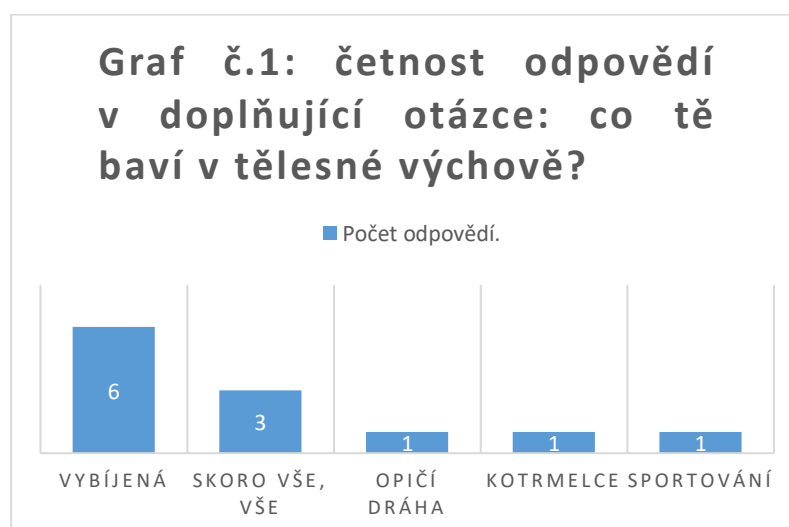
také přiznává, že jsou v tělesné výchově rádi. Respondenti měli také možnost využít doplňující otázky zaměřené na to, co je nejvíce baví, co žáky nebaví a co se jim v tělesné výchově nelíbí. Výsledky jsou vyobrazeny v grafu č. 1, grafu č. 2 a grafu č. 3.

Tabulka 2 PACES – první šetření ze dne 16. 10. 2018

		ANO	NĚKDY	NE
1.	Tělesná výchova mě baví.	9	2	1
2.	Tělesná výchova mě nudí.	1	2	9
3.	Tělesná výchova se mi nelíbí.	1	2	9
4.	Po tělesné výchově jsem nešťastný.	2	1	9
5.	Tělesná výchova je příjemná.	8	4	0
6.	Po tělesné výchově jsem smutný.	2	3	7
7.	Tělesná výchova je zajímavá.	8	3	1
8.	Tělesná výchova mi dává pocit úspěchu.	7	3	2
9.	Po tělesné výchově se cítím dobře.	6	4	2
10.	Cítím, že nejsem rád v tělesné výchově.	1	1	10

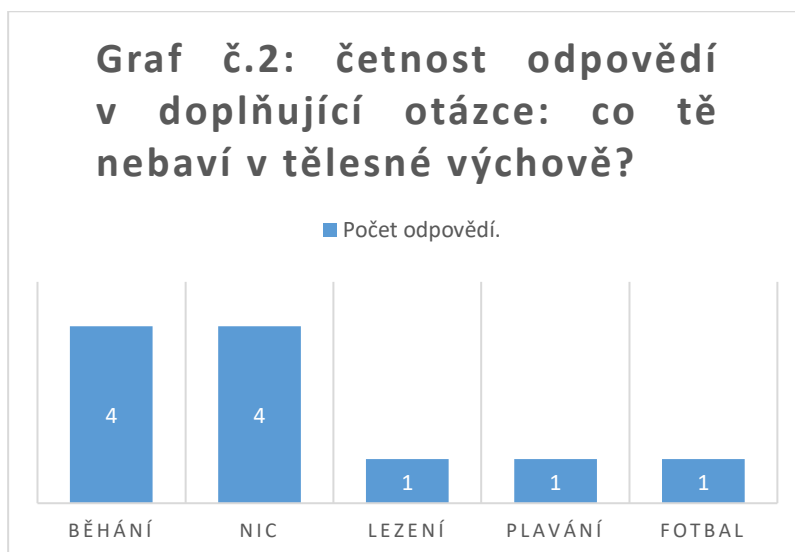
Naprostá většina žáků (75%) odpověděla, že je výuka školní tělesné výchovy baví. Dále 83% respondentů odpovědělo, že se v tělesné výchově cítí rádi. U otázky, zda-li jim TV přináší pocit úspěchu odpovědělo kladně 58% že ano. Odpověď někdy zaznačilo 25% a negativní postoj, že jim TV nepřináší pocit úspěchu zaznamenalo 17% žáků dotazované třídy.

Graf 1 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v prvním šetření ze dne 16. 10. 2018: Co tě baví v tělesné výchově?

Na první doplňující otázku zodpovědělo 50% dotazovaných, že je baví především vybíjená, u čtvrtiny žáků se objevila odpověď typu: skoro vše nebo vše.

Graf 2 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v prvním šetření ze dne 16. 10. 2018: Co tě nebaví v tělesné výchově?

U druhé doplňující otázky prvního diagnostického šetření se čtvrtina žáků shodla, že je v tělesné výchově nebaví běhaní. Rovněž 4 žáci uvedli odpověď nic, u dalších položek lezení, plavání a fotbal byla vždy po jedné odpovědi.

Graf 3 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v prvním šetření ze dne 16. 10. 2018: Co se ti nelíbí na tělesné výchově?

Ze 12 zúčastněných respondentů se u třetí doplňující otázky vstupní diagnostiky objevilo 6 různých odpovědí, co se žákům na tělesné výchově nelíbí. Z toho 2 žáci

odpověděli slovem žebřiny. Ostatní zmíněné sportovní aktivity, organizační záležitosti – odpověď: „když jsme venku“ nebo zjevné zdravotní problémy jednoho z žáků při plavání – „virážka“ po bazénu, mají vždy po jedné odpovědi.

PACES – Dotazování v průběhu intervence

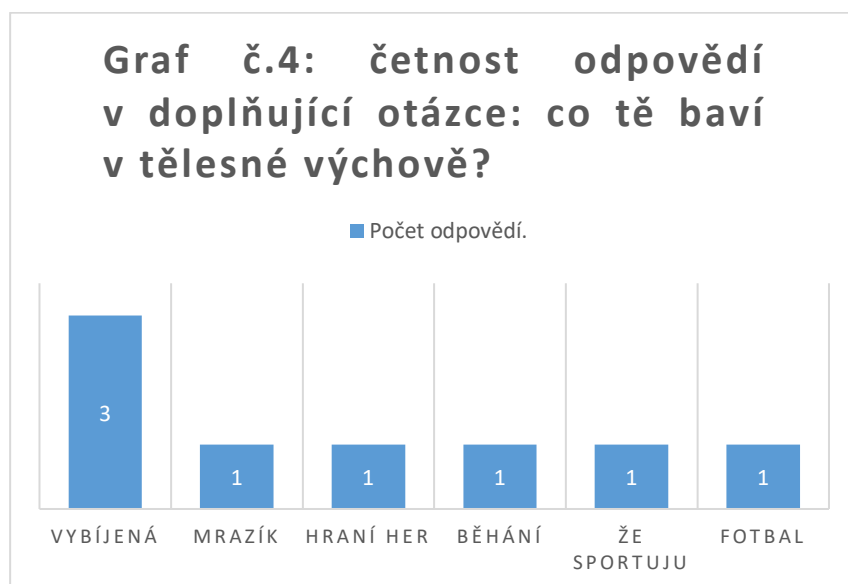
Druhého diagnostického šetření v průběhu intervence Konzultanta APA v hodinách integrované tělesné výchovy se dotazníku zjišťující emoční působení tělesné výchovy zúčastnilo 16 žáků. Průběžné dotazování proběhlo 23. dubna. Na konkrétní četnost odpovědí odkazuje tabulka 3, která shrnuje výsledky sledování k jednotlivým otázkám dotazníku PACES. Všichni respondenti odpověděli právě jednou na každou z 10 otázek. Někteří žáci se aktivně zapojili i do vyplnění následujících doplňovacích otázek.

Tabulka 3 Dosažené výsledky dotazníku PACES – druhé šetření ze dne 23. 4. 2019

		ANO	NĚKDY	NE
1.	Tělesná výchova mě baví.	16	0	0
2.	Tělesná výchova mě nudí.	0	1	15
3.	Tělesná výchova se mi nelíbí.	0	0	16
4.	Po tělesné výchově jsem nešťastný.	1	3	12
5.	Tělesná výchova je příjemná.	16	0	0
6.	Po tělesné výchově jsem smutný.	0	3	13
7.	Tělesná výchova je zajímavá.	14	2	0
8.	Tělesná výchova mi dává pocit úspěchu.	14	2	0
9.	Po tělesné výchově se cítím dobře.	14	2	0
10.	Cítím, že nejsem rád v tělesné výchově.	3	2	11

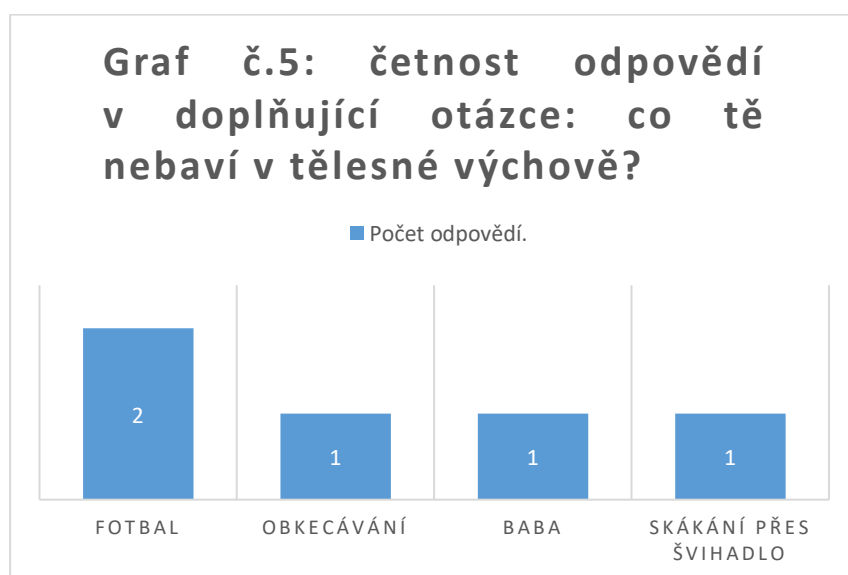
Všichni žáci v dotazované třídě odpovědělo, že je tělesná výchova baví, že se jim líbí a že je příjemná (100%). 88% dotazovaných žáků odpovědělo, že je tělesná výchova zajímavá, dává jim pocit úspěchu a po skončení výuky se cítí dobře. Žádný z respondentů nezaznamenal odpověď, že by je tělesná výchova nudila nebo že by po skončení TV byli smutní. 69% dotazovaných uvedlo, že jsou v tělesné výchově rádi, zároveň 13% žáků odpovědělo, že někdy se v TV necítí rádi. 19% žáků se vyjádřilo, že nejsou v TV rádi. Výsledky z doplňujících otázek druhého výzkumného šetření jsou prezentovány v grafech 4, 5 a 6.

Graf 4 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES ve druhém šetření ze dne 23. 4. 2019: Co tě baví v tělesné výchově?

I ve druhém dotazníkovém šetření u první doplňující otázky má nejčastější zastoupení v oblíbenosti vybíjená – 3 žáci. Avšak oproti prvnímu sledování (graf 1) zde došlo k úbytku počtu takových odpovědí. Ostatní zmíněné aktivity, které žáky baví v tělesné výchově mají vždy po jednom hlasu.

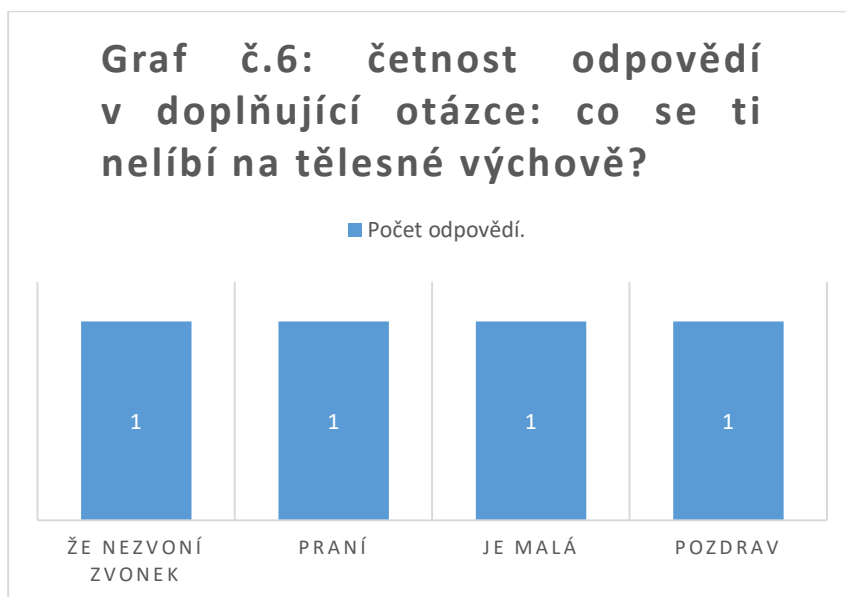
Graf 5 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES ve druhém šetření ze dne 23. 4. 2019: Co tě nebaví v tělesné výchově?

V tomto případě se objevilo pouze 5 odpovědí, z toho konkrétně fotbal se objevil u 2 žáků, že je nebaví v hodinách tělesné výchovy. Po jedné odpovědi byly zaznamenány:

skákání přes švihadlo, baba a obkecávání – s nejvyšší pravděpodobností bylo myšleno dlouhé vysvětlování hry, aktivity či organizační záležitosti pedagoga vůči žákům.

Graf 6 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES ve druhém šetření ze dne 23. 4. 2019: Co se ti nelíbí na tělesné výchově?

Při vyhodnocování se objevily 4 odpovědi na doplňující otázku při druhém diagnostickém šetření, co se žákům na tělesné výchově nelíbí, každá odpověď je zastoupena právě jednou.

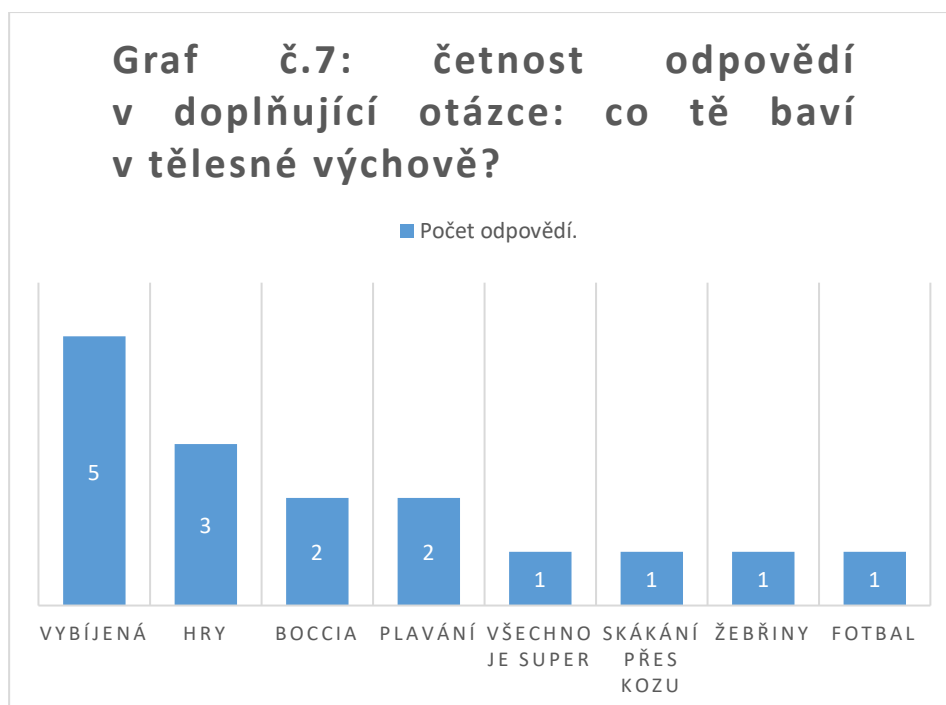
PACES – Dotazování po skončení intervence

Závěrečného dotazníkového šetření, zjišťující emoce ve spojení s integrovanou tělesnou výchovou, se zúčastnilo 15 žáků třídy. Výzkum probíhal 16. prosince 2019 po skončení intervence konzultanta APA. Podle prezentovaných výsledků (tabulka 4) nikdo z žáků nezaznamenal odpovědi, že by je tělesná výchova společná s žákyní s tělesným postižením nebavila, že by se nudili, nebo se po tělesné výchově cítili nešťastní. Poměrně vyrovnané byly odpovědi na otázky, zda-li je tělesná výchova zajímavá. Zde 7 žáků odpovědělo Ano, zbylých 8 žáků se přiklonilo k variantě Někdy. V další otázce 6 žáků zodpovědělo, že jim TV dává pocit úspěchu, 8 žáků na stejnou otázku odpovědělo Někdy a 2 respondenti označili odpověď Ne, že jim nedává pocit úspěchu. V tomto ohledu došlo k výraznému poklesu jednoznačně pozitivních odpovědí směrem k vyrovnávání pozitivního a neutrálního postoje oproti druhému sledování v průběhu intervence (tabulka 3). Výsledky k doplňujícím otázkám závěrečného dotazování ukazují grafy 7, 8 a 9.

Tabulka 4 Dosažené výsledky dotazníku PACES – závěrečné šetření ze dne 16. 12. 2019

		ANO	NĚKDY	NE
1.	Tělesná výchova mě baví.	14	1	0
2.	Tělesná výchova mě nudí.	0	3	12
3.	Tělesná výchova se mi nelíbí.	0	2	13
4.	Po tělesné výchově jsem nešťastný.	0	3	12
5.	Tělesná výchova je příjemná.	11	4	0
6.	Po tělesné výchově jsem smutný.	0	1	14
7.	Tělesná výchova je zajímavá.	7	8	0
8.	Tělesná výchova mi dává pocit úspěchu.	6	7	2
9.	Po tělesné výchově se cítím dobře.	9	6	0
10.	Cítím, že nejsem rád v tělesné výchově.	0	3	12

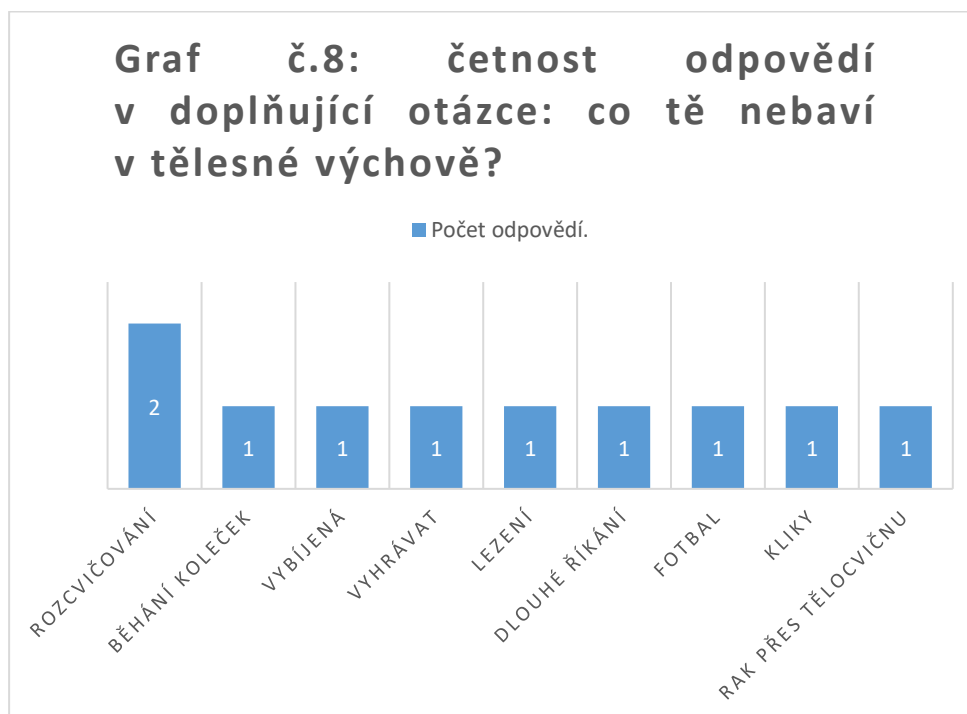
Graf 7 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v závěrečném šetření dne 16. 12. 2019: Co tě baví v tělesné výchově?

Respondenti se vyjadřovali, že je nevíce baví v tělesné výchově vybíjená, které se v době intervence Konzultanta APA hrála i v různých modifikacích a úpravách. Druhou nejčastěji vyskytující se odpovědí byly hry obecně. Po dvou odpovědích má i plavání a paralympijský sport boccia, se kterým se žáci seznámili v průběhu intervence jako

vhodného cílového sportu pro sportovce s tělesným postižením, zároveň si tento sport vyzkoušeli i během akce Paralympijský školní den.

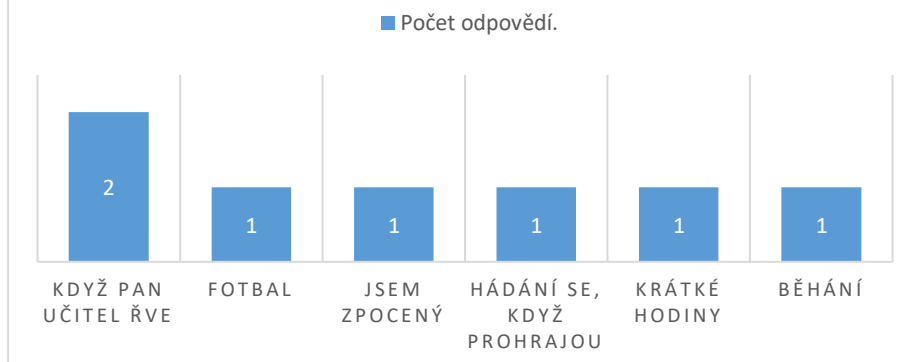
Graf 8 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v závěrečném šetření dne 16. 12. 2019: Co tě nebaví v tělesné výchově?

Z výsledků grafu 8 je patrné, že vyučovací jednotky tělesné výchovy jsou pestré a pedagogové se snaží využívat co nejvíce možností, např. i školní lezeckou stěnu. Z otázky, co žáky nebaví v tělesné výchově není žádná odpověď výrazně početně zastoupena, nicméně žáci si např. již uvědomují, že některé vysvětlování her či aktivity zaobírá příliš mnoho času.

Graf 9 Dosažené výsledky doplňující otázky dotazníku PACES v závěrečném šetření dne 16. 12. 2019: Co se ti nelíbí na tělesné výchově?

Graf č.9: četnost odpovědí v doplňující otázce: co se ti nelíbí na tělesné výchově?

V rámci doplňující otázky se 2 žáci shodli, že se jim nelíbí, když pan učitel řve, zároveň jeden z žáků upozorňuje na možná až příliš velkou soutěživost některých spolužáků a reakce, když se prohraje. Jeden z žáků třídy odpověděl, že se mu nelíbí délka vyučovací jednotky, ačkoliv dle pravidelného rozvrhu se zpravidla konají dvě vyučovací jednotky tělesné výchovy za sebou.

5.4 Výsledky diagnostiky DIC-CIT

Metodou přímého a strukturovaného pozorování jsou zde prezentovány výsledky zapojení záměrně vybrané žákyně s tělesným postižením do školní tělesné výchovy. Souhrnné výsledky a porovnání mezi sledovanými vyučovacími jednotkami před, během a po intervenci nabízí přehledová tabulka č. 5. Čas aktivity žákyně se sčítá za položky I-M; I+M; I-MA; I+MA; I-MP; I+MP; PCO; PEX.

Tabulka 5 Dosažené výsledky strukturovaného pozorování DIC-CIT ve vybraných vyučovacích jednotkách tělesné výchovy před, v průběhu a po skončení intervence konzultanta APA.

<i>Kategorie DIC (v sekundách)</i>	<i>1. Sledování - před intervencí 16. 10. 2018</i>	<i>2. Sledování - v průběhu 23. 4. 2019</i>	<i>3. Sledování - po intervenci 16. 12. 2019</i>
<i>ICE</i>	440s / 22%	515s / 18%	430s / 19%
<i>I-M</i>	220s / 11%	150s / 5%	280s / 13%
<i>I+M</i>	140s / 5,5%		310s / 14%
<i>I-MA</i>	150s / 6,5%	350s / 12%	160s / 7%
<i>I+MA</i>	310s / 15%	840s / 30%	250s / 11%
<i>I-MP</i>			180s / 8%
<i>I+MP</i>			
<i>ISU</i>	260s / 13%	470s / 17%	240s / 11%
<i>PCO</i>	180s / 9%		
<i>PEX</i>			110s / 5%
<i>STO</i>	200s / 10%		80s / 4%
<i>SNO</i>	160s / 8%	215s / 8%	180s / 8%
<i>SEX</i>			
<i>Reálný čas VJ</i>	34 minut	47 minut	37 minut
<i>Čas aktivity žákyně</i>	16 minut a 40 sekund	22 minut a 20 sekund	21 minut a 30 sekund

První pozorovací hodina DIC-CIT byla realizována 16. října 2018, vyučovací jednotka byla zaměřena na cvičení na náradí (žebřiny, švédská bedna, lavičky.) Výsledek prvního sledování DIC-CIT před zahájením přímé intervence představuje graf 10. Průkazným limitem v zapojení žákyně se SVP byl důvod, kdy asistentka pedagoga se snažila vymýšlet modifikace cvičení až na místě dle druhu cvičení u ostatních žáků. Reálný čas strávený v tělesné výchově byl 34 minut. Z času v TV strávila žákyně 15% modifikovaným cvičením s AP, v inkluzivní podobě bez potřebných modifikací byla s kolektivem zhruba také 15%. V součtu kognitivně emoční oblasti (nástupy, vysvětlování...) a separované aktivity, kdy zapojení nebylo z určitých důvodů možné, byla žákyně 40% času pohybově neaktivní. 13% času strávila inkluzivní podpůrnou činností.

Druhé diagnostické sledování proběhlo i na základě přání pedagogických pracovníků v plaveckém bazénu po průběžné celoroční intervenci při výuce plavání u žákyně se SVP.

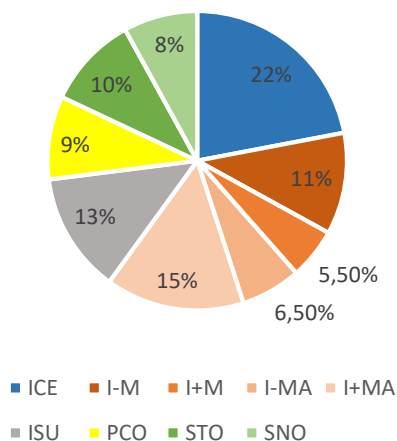
Sledovaná hodina se uskutečnila v dubnu 2019. Nejvyšší procentuální vyjádření (30% z reálného času v TV) zabrala inkluzivní činnost s asistentem a modifikací. To je z důvodu především specifických cvičení a polohování v bazénu a při nácvičku specifických plaveckých dovednostech. 17% času při sledované jednotce strávila žákyně odpočinkem. Zároveň dalších 17% času byla společně se svými spolužáky či asistentkou při společných činnostech bez modifikací.

Vzhledem k rozdílnému charakteru a obsahu 2. sledované vyučovací jednotky můžeme proto cíleně a podrobněji porovnat 1. a 3. sledovanou jednotku, které byly časově podobné a byly realizované v tělocvičně: reálný čas konání tělesné výchovy 34 minut a 37 minut. Graf č. 10 a 11 ukazuje na vzájemný procentuální poměr jednotlivých sledovaných kategorií. Modrou barvou je znázorněna inkluzivní kognitivně emotivní činnost – nástupy, vysvětlování, příprava pomůcek apod. Odstíny oranžové barvy jsou označeny inkluzivní pohybové činností, ať už s nebo bez modifikace aktivity či s nebo bez zapojení asistenta pedagoga, případně peer tutora. Šedou barvou je označena činnost, kdy žákyně je zapojena do podpůrné činnosti – např. jako rozhodčí při hře. Doplnková cvičení, která byla přímo určena žákyni místo jiné aktivity, které se věnovali spolužáci, jsou vyznačeny žlutou barvou. Odstíny zelené barvy jsou označeny kategoriemi, kdy žákyně nebyla pohybově aktivní.

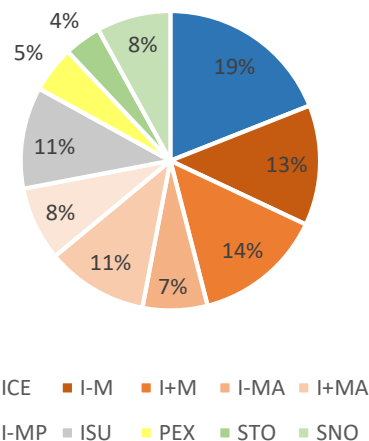
Na základě působení intervence v hodinách tělesné výchovy můžeme konstatovat, že se zvýšila procentuální míra aktivního zapojení žákyně s tělesným postižením do tělesné výchovy, zároveň se snížil podíl kategorií, kdy žákyně nebyla pohybově aktivní z důvodu únavy či nevhodně nastaveného cviku, kdy nebyla pedagogem vymyšlena případná modifikace. Ve sledování po skončení intervence došlo i k využití peer tutora v inkluzivní pohybové činnosti, což se promítlo na faktu, že ve třetím sledování byla žákyně více času aktivně zapojena do průběhu aktivit, her a cvičení.

Graf 10 a 11 Dosažené výsledky strukturovaného sledování prostřednictvím DIC-CIT aktivního zapojení žákyně s tělesným postižením do školní tělesné výchovy ve vyučovacích jednotkách před (16. 10. 2018) a po skončení intervence (16. 12. 2019) Konzultantem APA.

Graf 10 - výsledek sledování DIC-CIT před intervencí - 16. 10. 2018

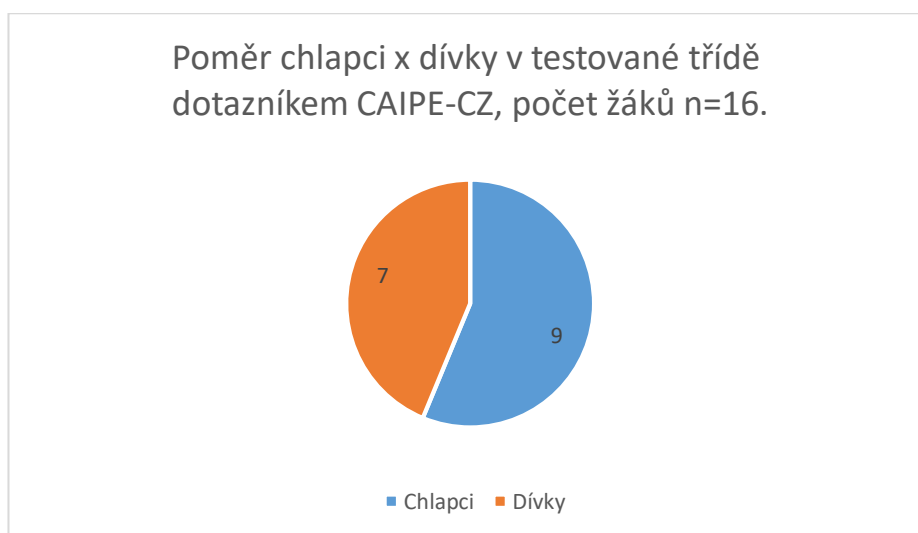
Graf 11 - výsledek sledování DIC-CIT po intervenci - 16. 12. 2019

5.5 Výsledky dotazníku CAIPE-CZ

První dotazování se uskutečnilo 20. května 2019 před realizací akce Paralympijský školní den. Cílem akce Paralympijský školní den je změna postojů spolužáků vůči integrované tělesné výchově se spolužákem se zdravotním postižením. Do výzkumu se zapojilo 16 žáků. Graf č. 12 poukazuje na poměr mezi chlapci a dívkami ze sledované třídy s integrovanou žákyní s tělesným postižením.

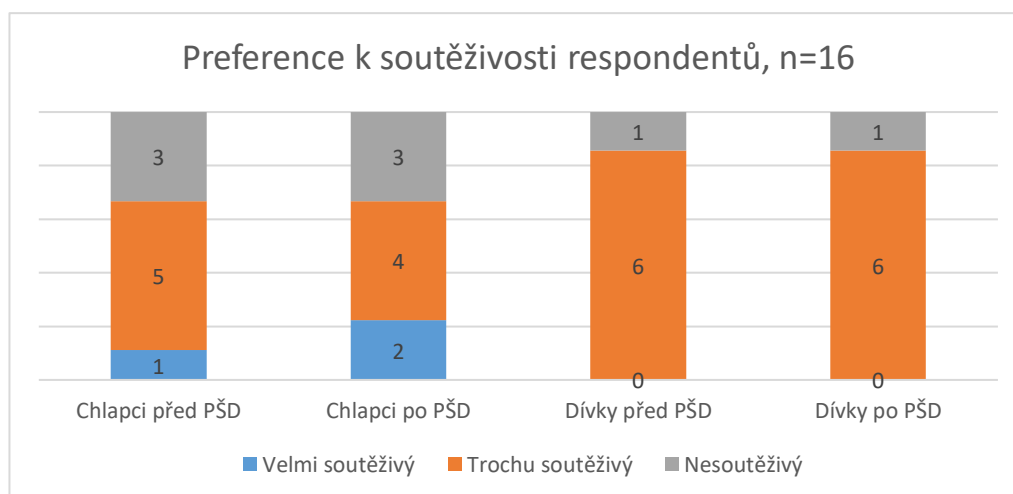
Graf 12 Poměr účastníků sledované skupiny CAIPE-CZ

Všichni respondenti zaznamenali, že mají ve třídě spolužáka se zdravotním postižením a také, že se společně s nimi účastní tělesné výchovy a následně zaznamenali, jak moc se cítí být soutěživí (Graf 13).

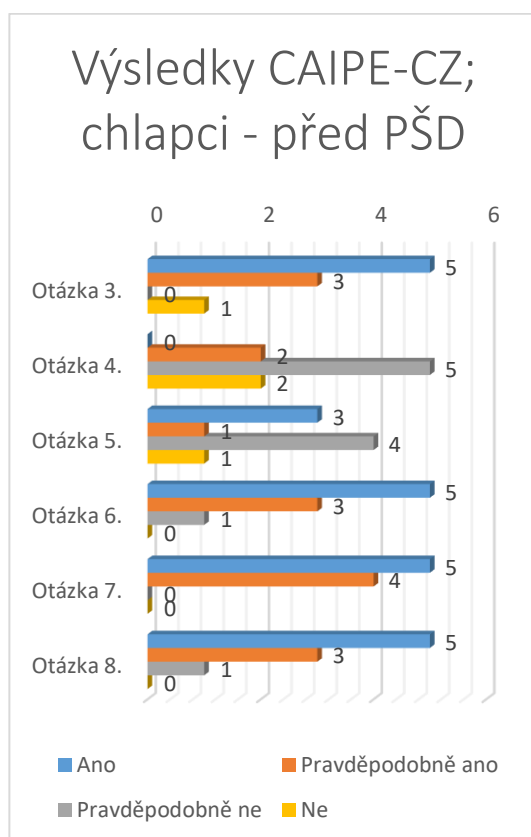
Opakované dotazování probíhalo 28. května 2019, tedy po skončení Paralympijského školního dne, který se konal 22. května 2019. Grafy č. 14 a 15 znázorňují dosažené výsledky diagnostickým šetřením u chlapců, grafy číslo 16 a 17 nabízejí stejné porovnání četnosti odpovědí na jednotlivé otázky u dávek, rovněž před a po PŠD.

Graf 13 Výsledek dotazování jak se žáci cítí soutěživí před a po PŠD

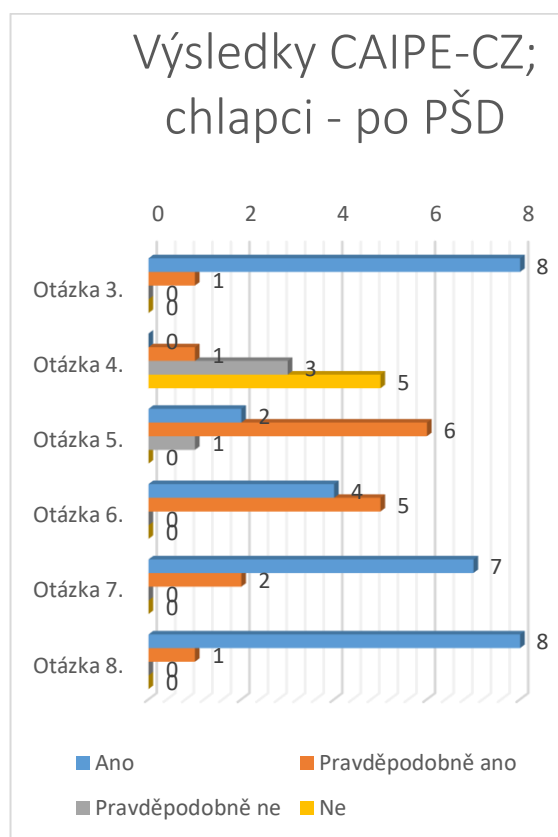

Jednoznačnou převahu před i po realizaci Paralympijského školního dne má odpověď „trochu soutěživý“, u dívek jsou odpovědi ze dvou sledování zcela totožné.

Graf 14 Výsledky dotazování CAIPE-CZ
u chlapců dne 20. 5. 2019

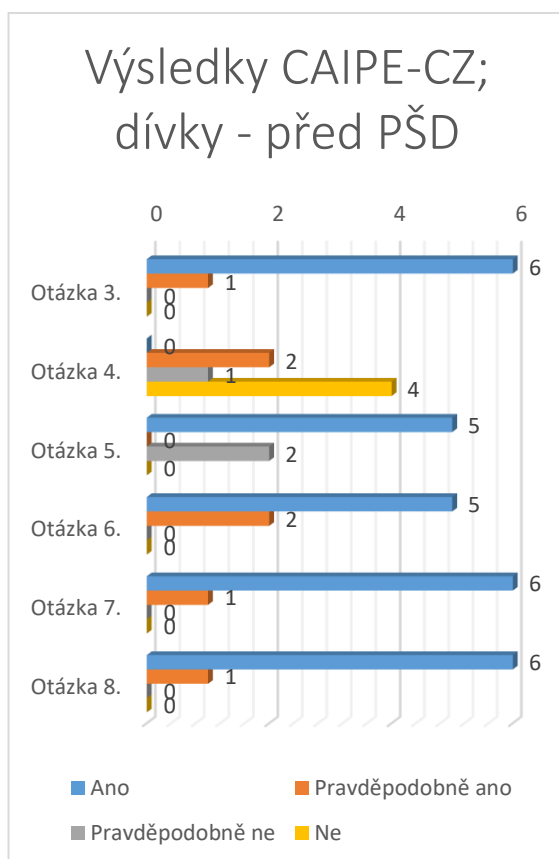
Graf 15 Výsledky dotazování CAIPE-CZ
u chlapců dne 28. 5. 2019

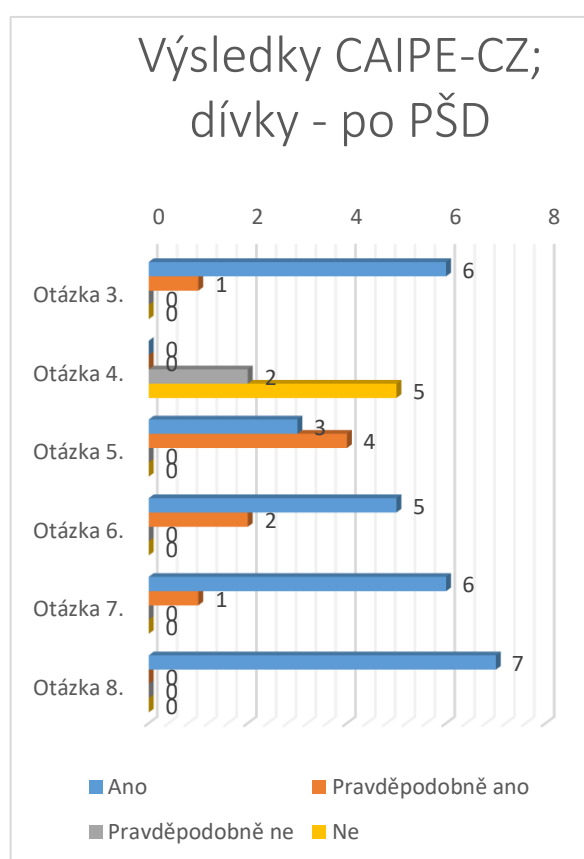
Výsledky prezentované grafy 14 a 15 poukazují na změnu postojů chlapců sledované třídy k lidem se zdravotním postižením. V otázce 3. zda –li by bylo prima mít v TV Petra odpověď ve druhém dotazování 8 chlapců odpovědí Ano oproti 5 odpovědím v prvním sledování. Výrazná změna nastala u otázky 4., jestli by Petr vzhledem ke svému postižení, všem zpomaloval hru odpovědělo při prvním sběru dat 5 žáků Pravděpodobně ne, 2 žáci ne a 2 žáci pravděpodobně ano. Po realizaci Paralympijského školního dne odpovědí pravděpodobně ano zodpověděl pouze 1 chlapec, 3 chlapci zodpověděli pravděpodobně ne a 5 žáků odpovědělo ano. U otázky č. 7, zda-li by Petrovi pomohli cvičit a hrát hry odpovědělo před programem PŠD 5 chlapců ano, 3 žáci pravděpodobně ano a 1 žák pravděpodobně ne. Ve druhém dotazování po realizaci PŠD zodpovědělo na stejnou otázku 8 žáků ano a 1 žák pravděpodobně ano že by Petrovi pomohli cvičit a hrát hry.

Komparaci získaných dat u dívek nabízí grafy 16 a 17. Výzkumu prostřednictvím CAIPE-CZ se zúčastnilo 7 dívek.

Graf 16 Výsledky dotazování CAIPE-CZ
u dívek dne 20. 5. 2019

Graf 17 Výsledky dotazování CAIPE-CZ
u chlapců dne 28. 5. 2019

U dívek jsou výsledky dotazování CAIPE-CZ zaměřené na postoje k osobám se zdravotním postižením téměř totožné po realizaci Paralympijského školního dne, stejně jako před realizací akce. Můžeme konstatovat, že u otázek 3, 6 a 7 nedošlo k žádné postojové změně, u otázky 4, zda-li by Petr kvůli svému postižením všem zpomaloval hru odpověděly před PŠD 2 žákyně odpovědí pravděpodobně ano, 1 žákyně pravděpodobně ne a 4 dívky odpověděly ne. Ve druhém testování vidíme posun, že žádná z dívek nezodpověděla ani ano, ani pravděpodobně ano. 2 žákyně zodpověděly pravděpodobně ne a 5 dívek odpovědělo ne.

Ve druhém dotazníkovém šetření se z 16 respondentů 81% žáků – chlapců i dívek dohromady vyjádřilo jednoznačně kladně odpovědí „ano“, že kdyby byl Petr s nimi v TV, bavili by se s ním a byli by jeho kamarádi.

Tabulka 6 vyobrazuje výsledky části tzv. Adjective list z dotazníku CAIPE-CZ. V této části mohli žáci označit taková přídavná jména, které je napadla v souvislosti s Petrem z příběhu povídání v úvodu dotazníku. Pořadí v tabulce je zadáno podle četnosti označení.

Tabulka 6 – výsledky četnosti odpovědí Adjective listu

	Chlapci před pšd	Chlapci po pšd	Dívky před pšd	Dívky po pšd
Kamarádský	8	9	7	7
Hodný	8	9	7	7
Fajn	7	7	6	7
Poctivý	7	7	4	5
Opatrný	6	5	6	3
Bystrý	5	1	4	3
Slabý	5	6	2	2
Chytrý	5	4	6	3
Šťastný	5	5	5	5
Veselý	5	9	6	5
Pomalý	4	2	3	2
Stydlivý	4	4	1	2
Hrdý	4	2	1	2
Smutný	4	2	1	2
Nešťastný	3	0	1	1
Potěšený	3	6	2	5
Hezký	3	2	5	4
Znuděný	2	0	0	1
Bláznivý	1	0	2	0
Chtivý	1	2	1	0
Ošklivý	1	0	0	0
Osamělý	1	2	0	1
Nápomocný	1	3	1	0
Zdravý	1	0	1	0
Nepořádný	0	2	0	0
Ostražitý	0	0	1	1

Z tabulky 6 vyplývá, že u chlapců nejvýraznější nárůst v počtu označeného přídavného jména je u slov „veselý“ – konkrétně z prvotních 5 žáků poznačilo po realizaci PŠD stejné slovo 9 žáků. Zvýšený počet označení zaznamenáváme i u slova „potěšený“ – zde z prvotních 3 chlapců se při druhém dotazování vyjádřilo 6 chlapců v dotazované třídě. Výraznější pokles četnosti zaznamenaných slov u chlapců se objevuje u slov bystrý – z prvotních 5 na 1, nešťastný – ze 3 prvotních na 0 nebo znužený – ze 2 prvotních na 0 počtu označení slov při druhém sledování.

U dívek registrujeme výraznější posun u slova „potěšený“ – konkrétně ze 2 při prvním sledování na 5 po druhém sledování. U slov „opatrný a chytrý“ v prvním sledování označilo položku shodně 6 dívek a po realizaci PŠD se při druhém sběru dat k těmto přídavným slovům vyjádřilo taktéž shodně 3 dívky. U těchto slov byl nejvýraznější pokles v četnosti.

Nejčastěji vyskytující se označené položky před i po PŠD jsou u chlapců i dívek obdobné, žáci se nejčastěji přikláněli k označením odpovědí, že fiktivní Petr je kamarádský, hodný fajn a poctivý.

Z dosaženého výsledku můžeme konstatovat, že žáci v této konkrétní třídě mají více kladné postoje k osobám se zdravotním postižením. Akce Paralympijský školní den ještě více prohloubila kladný vztah k osobám se zdravotním postižením, jelikož přímo ve třídě mají spolužačku s dětskou mozkovou obrnou.

5.6 Rozhovor

Po skončení intervence byla paní učitelka tělesné výchovy ochotná k absolvování krátkého rozhovoru o tom, jak byla spokojena se zapojením školy do projektu *Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti*, realizovaného Fakultou tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, konkrétně Katedrou aplikovaných pohybových aktivit.

Čím je pro vás jako pedagogického pracovníka přínosné zapojení do projektu na společnou tělesnou výchovu?

Vzhledem k tomu, že nemám ještě dostatečnou praxi, jsem ráda, za jakékoliv obohacení, názory a zkušenosti dalších pracovníků ve všech oblastech mé práce. A díky tomu, že mám letos ve své třídě holčičku s tělesným postižením a nemám moc zkušeností, jak s ní pracovat a jak ji zapojovat do společné tělesné výchovy, jsem moc ráda, že získám pomoc a rady někoho zkušeného.

Jaký je váš osobní názor na integraci žáků se zdravotním postižením i do tělesné výchovy?

Za integraci dětí se zdravotním postižením jsem ráda, nejen kvůli sobě, ale i kvůli ostatním dětem ve třídě. Myslím, že se obohacujeme navzájem, učíme se společně komunikovat i mimo třídu, prožívat jiné okamžiky než při běžné výuce, společně si pomáhat a spolupracovat. V některých oblastech to občas není jednoduché, člověk má strach, aby dětem s tělesným postižením neublížil. Jinak je to moc fajn, že získáváme nové zkušenosti.

Co se ve spolupráci s katedrou APA v projektu APIV povedlo?

Největší radost mi dělá pozitivní zpětná vazba od dětí a radost, nadšení a úsměv na tváři žákyně s tělesným postižením. Můžeme ji zapojit do her, plavání i dalších cvičení a nikomu to nepřijde divné.

Jak hodnotíte konkrétní spolupráci s konzultantem APA?

Podpora konzultanta APA je bezvadná, fajnová, velmi přátelská. Je to člověk na pravém místě, spolehlivý, s obrovským srdíčkem a citem pro děti s postižením.

6 DISKUZE

V první řadě bych rád uvedl, že tato práce je spíše případovou studií jedné konkrétní školy a rozhodně se výsledky nedají zobecňovat či globalizovat.

Úvodním momentem k zamyšlení by mohl být, jaký je vlastně můj osobní názor na pojem integrace/inkluze/společné vzdělávání a jaké jsou na stejné otázky názory pedagogických pracovníků a samotných žáků u kterých se jako poradenský pracovník snažíte zlepšit podmínky pro zapojení žákyně s tělesným postižením do tělesné výchovy. Často se můžeme setkávat s názory, že inkluze je špatná, protože... Inkluze je nedomyšlená, protože... Inkluze je jen výmysl jak zničit české školství.... Myslím, že každý kdo se pohybuje mezi pracovníky na školách, uslyší podobné negativní názory poměrně často. A teď naopak: Inkluze je šancí i pro ostatní... Inkluze je příležitostí zlepšit život... Inkluze je naděje... Zní to mnohem lépe ne? Je důležité samozřejmě mít svůj názor, ale ještě důležitější je být otevřený názorům jiných, vyslechnout je a konstruktivně to probrat.

Ovšem jak jsem se sám v pracovní pozici Konzultanta APA sám přesvědčil, s některými lidmi se prostě nedomluvíte. Možnost pracovat jako konzultant APA pro Liberecký a Ústecký kraj jsem bral jako obrovskou šanci a příležitost předat své zkušenosti a nadšení pro Aplikované pohybové aktivity do dalších míst naší republiky. Upřímně, po prvních měsících projektu jsem byl zklamaný, učitelé i ředitelé škol mi zavírali dveře, že tu žádné nové přístupy nechtějí. Nebo že kvůli jednomu žákovi nebude měnit způsob výuky tělesné výchovy, protože už to takhle učí 30 let... Naštěstí jedna ze škol v Libereckém kraji se na základě doporučení Speciálně pedagogického centra v Liberci ozvala sama. A byla to právě ZŠ Sportovní v Tanvaldu. A tak se věci daly do pohybu.

Z prvních slov pracovníků školy bylo jasné, že se z lidského hlediska nebrání integraci, akorát toho tělocviku, protože si nejsou jistí, co můžou a co nemůžou, aby někomu neublížili. Žákyně z tělesné výchovy uvolněna nebyla, ale cvičila a zapojovala se v tělesné výchově především intuitivně nebo s asistentkou pedagoga realizovali některá obecná cvičení. Bohužel při seznamování s případným postupem intervence se pedagogové obávali poskytnout strukturované rozhovory, ač by byly anonymní.

První setkání na této škole mi dodalo energii a věřil jsem, že nám spolupráce bude fungovat. Při prvních návštěvách v tělesné výchově nebo plavání mě i žáci velmi dobře přijeli a prý se i vždy těšili na další návštěvu. Zřejmě proto, že očekávali, že je opět seznámím s něčím novým a záživným. Výborné reakce byly hlavně na tematické vyučovací jednotky zaměřené na psychomotoriku nebo míčové a pohybové hry. Žáci této třídy mají opravdu rádi pohyb a hry všech druhů, jsou aktivní a pozitivně naladěni. Skvělé prostředí pro integraci.

Jelikož jedním z cílů práce bylo vypracování individuálního vzdělávacího plánu, napadá mě myšlenka, že ačkoliv se jedná o oficiální dokument pro vzdělávání žáků se SVP v daných předmětech, většina pedagogů úplně neví, jak s tímto dokumentem pracovat. Osobně jsem se setkal i s přístupy pedagogů z některých škol, kdy jsem byl školou požádán, abych jim IVP vypracoval, protože jim to doporučilo SPC. Bez jakékoliv možnosti intervence, jen si škola potřebovala splnit, co potřebovala. Málokdy se mi stalo, že by pedagogičtí pracovníci chtěli nad vypracovaným IVP diskutovat.

Ke zjišťování emočního působení tělesné výchovy dotazníkem PACES je otázka, zda-li žáci ve 3. třídě rozuměli všem položkám dotazníku. Při každém vyplňování byla snaha upozornit žáky, že se dotazování netýká poslední vyučovací jednotky, ale delšího časového bloku a myslím si, že u žáků bylo velmi složité zobecnit takové přemýšlení. Řekl bych, že se vždy do hodnocení promítly poslední vyučovací jednotky, jejich obsah a aktuální psychické stavy. Pokud by se žáci např. 2 hodiny věnovali gymnastice na náradí, které je nebaví nebo běhaly kolečka na stadionu, nejspíše se to promítne do negativního hodnocení. Při druhém sledování dotazníku PACES vyšly výsledky, že jsou v podstatě všichni žáci se vším naprosto spokojeni, všechno je v tělesné výchově baví. Myslím si, že je to zase částečně zkreslené, protože pravidelně se konala výuka s konzultantem APA a žáci tak zažívali něco nového, zkoušeli si nové věci, seznamovali se s pomůckami – např. manipulační jízda na sportovním vozíku, úpravy vybraných her pro lepší zapojení žákyně s tělesným postižením, které daly vzniknout v podstatě nové hře.

Na místě je i diskuze k dalšímu diagnostickému sledování – strukturovanému pozorování metodou DIC-CIT. Toto sledování má za cíl zjistit, kolik času je žákyně s tělesným postižením skutečně aktivně zapojena. Osobně si myslím, že všechny 3 sledování (2x v tělocvičně, 1 plaveckém bazéně) vyšly nadprůměrně dobře vzhledem k charakteru cvičení s celou třídou. Je pravda, pokud je ve třídě snížený počet žáků, promítne se to do možností kdy být aktivní. Nicméně je otázkou, zda-li by žákyně v takové míře byla zapojena, i kdyby pedagogové nevěděli, že probíhá sledování. Oznámení, že je bude další člověk sledovat a provádět toto výzkumné šetření přináší bezpochyby tlak na pedagoga, protože se snaží vymyslet co nejlepší náplň hodiny aby ukázal své učitelské a organizační schopnosti. Nicméně i přesto nám výsledky porovnání 1. a 3. sledované vyučovací jednotky (graf 10 a 11) přináší pozitivní posun v několika ohledech: snížení času vysvětlování her či aktivit, snížení časového zapojení asistentky pedagoga a naopak výraznější časové zapojení mezi ostatní spolužáky, dokonce i s využitím peer tutora. Tento posun vnímám velmi

pozitivně a věřím, že je tomu tak i u pedagogických pracovníků v této konkrétní sledované třídě a že i tyto diagnostické metody berou ve výsledku pro sebe jako další profesní posun.

Další z podpůrných aktivit na podporu integrované tělesné výchovy bylo domluvení a uspořádání Paralympijského školního dne. Při této příležitosti proběhlo i další diagnostické šetření, tentokrát prostřednictvím dotazníků CAIPE-CZ s cílem zjistit postoje žáků k osobám se zdravotním postižením a jejich účasti v tělesné výchovy, případně zda-li vlivem PŠD došlo ke změně těchto postojů. Byl jsem před akcí obeznámen, že někteří z žáků se v rámci školního programu zúčastnili pomáhat na turnaji stolního tenisu vozíčkářů, kde sbírali a podávali hráčům míčky. I z této informace a především, že mají již od 1. třídy mezi sebou žákyni s tělesným postižením se dala očekávat vyšší míra pozitivních postojů, což se dle mého názoru potvrdilo. Účastníci Paralympijského školního dne měli možnost prohlédnout si a vzít do ruky paralympijské medaile české, velmi úspěšné, sportovkyně Evy Kacanu. Aktivně se i zapojili žáci do diskuze o paralympijských sportech, bezbariérovosti a případných životních obtížích lidí s postižením. Akce typu PŠD jim tak přinesla další rozměr náhledu na osoby a sportovce s postižením a ve výsledcích tak můžeme sledovat i posun k toleranci a přijímání osob s postižením mezi sebe.

Po skončení intervence jsem byl velmi rád, když mi jedna z učitelek byla ochotna poskytnout odpovědi na pár otázek ohledně zapojení žákyně s tělesným postižením do tělesné výchovy a co ji osobně projekt přinesl a v čem ji pomohl. Spolupráce s touto učitelkou byla zahájena až od září školního roku 2019/2020, nebyla tedy při úvodní schůzce na škole, ale jako jedna z učitelek se zapojila aktivně do Paralympijského školního dne. Ačkoliv se jedná o mladou učitelku, která vystudovala učitelství TV v nedávných letech, sama se přiznala, že při Technické univerzitě v Liberci neměli žádnou výuku tělesné výchovy se zaměřením na aplikované pohybové aktivity či integrovanou tělesnou výchovu. Ve chvíli, kdy najednou měla v tělesné výchově učit i žákyni s dětskou mozkovou obrnou, měla pochopitelný strach. Nicméně v rámci spolupráce a komunikace byla aktivní, zajímala se o metodické a podpůrné materiály a myslím si, že se o danou problematiku opravdu zajímala, protože viděla radost celého kolektivu i samotné žákyně ze zapojení v tělesné výchově.

Získané informace jsou dle mého jedním z příkladů dobré praxe a ukázkou, jak se škola snaží nabídnout a umožnit adekvátní vzdělávání všem žákům, včetně těch se speciálními vzdělávacími potřebami.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo sestavení individuálního vzdělávacího plánu pro žákyni s tělesným postižením do školní tělesné výchovy. Cíl byl na základě vstupních diagnostických šetření splněn a žákyně byla ve sledované době intervence konzultantem APA ve spolupráci s pedagogickými pracovníky vzdělávána dle tohoto dokumentu a zapojována do výuky školní tělesné výchovy. V případě nevhodnosti nebo kontraindikací některé z aktivit byly vytvořeny určité modifikace či individuálně zaměřená cvičení sestavena přímo pro danou žákyni.

Díličí cíle ukázali, jaký efekt měl nastavený intervenční program z hlediska emočního působení společné tělesné výchovy na žáky. Většina žáků uvedlo v průběžném i výstupním zjišťování, že je tělesná výchova baví, cítí se v ní rádi a mají možnost zažívat pocit úspěchu. Mezi nejčastějšími odpověďmi na doplňující otázky bylo, že žáky baví vybíjená, hry obecně nebo odpovědi typu vše, skoro vše. V otázkách, co se žákům nelíbí na tělesné výchově registrujeme odpovědi zaměřené i na organizaci: dlouhé vysvětlování, že je vyučovací jednotka krátká nebo když vyučující na žáky křičí.

Strukturovaným sledováním DIC-CIT bylo zjištěno, že sledovaná žákyně byla v průběhu intervence více aktivně zapojena do školní tělesné výchovy, byla více motoricky aktivní. Ze závěrečného sledování po intervenčním programu vyplývá, že došlo k nižšímu zapojení cvičení s využitím asistenta pedagoga, naopak byla zvýšená míra zapojení peer tutora do některých cvičení.

Druhým díličím cílem bylo zjištěno, že žáci mají jednoznačně pozitivní postoje k osobám se zdravotním postižením a jejich zapojením do společné výuky školní tělesné výchovy. Ve druhém sledování dotazníku CAIPE-CZ, které se uskutečnilo po realizaci Paralympijského školního dne, zaznamenalo 81% dotazovaných žáků postoj, že kdyby s nimi byl fiktivní Petr s tělesným postižením v tělesné výchově, že by se s ním bavili a byli jeho kamarádi. Výsledky sledování zároveň dokazují, že žáci nevnímají žáka s tělesným postižením jako někoho, kdo by jednoznačně kazil a zpomaloval hru, pozitivně se žáci vyjadřovali i v Adjective listu, kde nejčastější přídavná jména, která žáky napadla v souvislosti s fiktivním Petrem byla, že je kamarádký, fajn, hodný nebo poctivý. Postoj jedné z učitelek je na základě uskutečněného rozhovoru kladný vzhledem k integraci žáků se SVP do tělesné výchovy, ačkoliv s oblastí aplikovaných pohybových aktivit neměla předchozí zkušenosti. Paní učitelka nyní dokáže vypracovat individuální vzdělávací plán i vypracovat po případné konzultaci modifikovaná cvičení vhodná pro všechny žáky. Zároveň zná sportovně-kompenzační pomůcky a vybrané paralympijské sporty.

Výzkumná otázka 1: Jsou pedagogičtí pracovníci školy připraveni a ochotni vzdělávat žáky se SVP v tělesné výchově?

Na základě realizované intervence se potvrdilo, že škola je ochotna přijímat i žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pracovníci školy jsou ochotni zapojit žáky i do tělesné výchovy. Před intervencí se o zapojení snažili především intuitivně. Během intervence docházelo k postupnému vzdělávání pedagogických pracovníků a k poskytování doporučené odborné literatury a metodických materiálů na podporu. Do školy byly zapůjčeny 2 sportovní vozíky a další drobné pomůcky, které jim usnadnilo kvalitnější výuku společné TV. Pedagogové vnímají integraci do tělesné výchovy pozitivně, pokud cítí podporu ze strany poradenského pracoviště a rodiny žáků se SVP.

Výzkumná otázka 2: Jaký nastal posun u podporované žákyně s tělesným postižením díky intervenci Konzultanta APA?

Podporovaná žákyně se díky intervenci mohla cíleně zapojit do školní tělesné výchovy, naučila se ovládat sportovní vozík a i přes přidružené zrakové omezení dokázala při kolektivních hrách se realizovat, včetně míčových aktivit. Žákyně absolvuje od zahájení intervence i pravidelně plavecký výcvik s nácvikem splývání a plaveckých stylů prsa a znak. Pedagogičtí pracovníci byli proškoleni konzultantem APA, jakým způsobem je možné dávat žákyni přímou pomoc ve vodním prostředí, jaké jsou metody nácviku plaveckých dovedností či vybraná relaxační cvičení s využitím vodní hladiny. V zimním období se žákyně seznámila se sportovně-kompenzační pomůckou sledge a zúčastnila se tak i výuky bruslení. Ve školní TV byla realizována i zdravotně orientovaná cvičení.

Výzkumná otázka: Jaký je rozdíl v aktivním zapojení žákyně s tělesným postižením ve školní tělesné výchově před a po intervenci Konzultantem APA?

Na základě výsledků strukturované sledování DIC-CIT byla míra aktivního zapojení v první sledované vyučovací jednotce (před zahájením intervence) 16 minut a 40 sekund. Čas aktivního zapojení se ve sledování po intervenci zvýšil na hodnotu 21 minut a 30 sekund. Z výsledků lze dále konstatovat, že po intervenci došlo k inkluzivnímu zapojení s peer tutorem bez modifikace na 180 sekund ve sledované jednotce. Evidentní je i snížení inkluzivního zapojení s asistentem a modifikací na 250 sekund za sledovanou vyučovací jednotku oproti 310 sekundám z prvního sledování před zahájením intervence.

SOUHRN

Cílem diplomové práce bylo vytvoření individuálního vzdělávacího plánu pro žákyni s dětskou mozkovou obrnou – kvadruparetickou formou s přidruženým strabismem do školní tělesné výchovy na ZŠ Sportovní Tanvald. Pro výzkumnou část práce jsem si stanovil i další dva dílčí cíle: Zjistit jaký bude mít efekt nastaveného intervenčního programu na podporu inkluzivní tělesné výchovy se začleněním žákyně s tělesným postižením. Druhým dílčím cílem bylo zjistit, jaké jsou postoje k integrované tělesné výchově v dané třídě u spolužáků a pedagogických pracovníků. Pro výzkumné šetření byly k jednotlivým úkolům práce využity dotazníky PACES, DIC-CIT a CAIPE-CZ.

Diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části. V přehledu poznatků seznamuji s aktuálním tématem inkluze či společného vzdělávání ve vzdělávacím systému České republiky. Jsou zmíněny zásadní legislativní dokumenty podporující společné vzdělávání a inkluzivní prostředí na českých školách včetně vysvětlení podpůrných opatření a individuálního vzdělávacího plánu pro umožnění rovnoprávného vzdělávání i žákům se SVP. V práci jsou popsána specifika tělesného postižení, především dětské mozkové obrny, školní tělesné výchovy a jejich forem. Poukazuji na specifika integrované tělesné výchovy včetně bariér, které mohou začlenění do tělesné výchovy bránit. Zároveň jsou popsány podpůrné strategie pomáhající začlenění žáků se SVP do školní TV – pracovní pozice Konzultant APA a osvětová akce Paralympijský školní den.

Výzkumná část se věnuje výsledkům dosažených na základě příslušné diagnostiky. Výzkum probíhal ve sledované třídě s integrovanou spolužačkou. Bylo sledováno emoční působení školní tělesné výchovy na jednotlivé žáky třídy, strukturovaným pozorováním byla zjištěna míra zapojení žákyně se SPV do školní tělesné výchovy před intervencí konzultantem APA a následně po skončené intervenci. Snahou práce bylo i zjistit případnou změnu postojů na základě realizace výchovně-vzdělávací akce Paralympijský školní den.

Bylo dosaženo výsledků, že žákyně zapojením do tělesné výchovy získala další možnost seberealizace v kolektivu, došlo k posunu v získání motorických dovedností. Žáci přijímají spolužačku pozitivně. Žáci i pedagogičtí pracovníci zaobírají kladný postoj k osobám se zdravotním postižením a pohybovým aktivitám v integrované tělesné výchově. Žáky společná tělesná výchova baví, respektují specifické potřeby spolužačky s tělesným postižením a jsou ochotni v případě potřeby pomoci. Posun nastal i u učitelky tělesné výchovy, která intervencí konzultantem APA získala cenné informace a cílenou podporu v metodice výuky tělesné výchovy a seznámila se s novými možnostmi, sportovně – kompenzačními pomůckami a dalšími aspekty integrované tělesné výchovy.

SUMMARY

The aim of the thesis was create an individual educational plan for a schoolgirl with cerebral palsy - a quadraparetic form with associated strabismus in school physical education at the elementary school ZŠ Sportovní in Tanvald. For the research part of the thesis, i determined two partial aims: Find out what effect will have the intervention program on the support of inclusive physical education with the inclusion of a pupil with a physical disability. The second partial aims was to find what are the attitudes towards to integrated physical education in the classmates and teachers of PE lessons with disability schoolgirl. For the research in this theses were used to PACES, DIC-CIT and CAIPE-CZ questionnaires.

The thesis consists of a theoretical and a practical part. In the overview of knowledge, I describe current topics of inclusion in the educational system of the Czech Republic. They were mention legislative documents, which supports inclusive environment and education in Czech schools. Support measures and an individual educational plan for pupils with special educational needs are included in theoretical part. Thesis describes the specifics of physical disability, especially cerebral palsy, school physical education and their forms. I point out the specifics of integrated physical education, including barriers that may hinder integration into physical education. At the same text are described supportive strategies helping to integrate into school PE lesson - Consultant of APA and the Paralympic School Day event.

The research part deals with the results obtained on the basis of the relevant diagnostics. The research took place in the monitored class with an integrated classmate with cerebral palsy. They were examined emotions in the PE lessons based on the detection before, during and after the intervention. The effort of the work was to expect a change of attitudes based on the implementation of the educational event Paralympic School Day.

Results of thesis shows, that the schoolgirl acquired additional motor skills by participating in integrated PE lessons, she the gained another opportunity for self-realization in the team and the classmates accept her very positively. Pupils and teachers have positive attitude towards to people with disabilities and physical activities in physical education. Pupils are enjoying integrated PE lessons, they are respecting the specific needs of a classmate with a physical disability and they are ready to help if she need it. The results were also found in a physical education teacher, she got knowledges about integrated physical education, adapted physical activities, sports compensation aids and also about some paralympic sports. She has also acces to methodical books, videos, and other educational resources for the jobs.

REFERENČNÍ SEZNAM:

- Anderlikova, L. (2014). *Cesta k inkluzi – Úvahy z praxe a pro praxi*. Praha: Triton.
- Baloun, L., & Válková, H. (2017). Dotazovací techniky orientované na vnímání integrace v tělesné výchově (přehledová studie). *Tělesná kultura*, 40(1), 3-15.
- Bartoňová, R., & Ješina, O. (2011). Společně v integrované školní tělesné výchově. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 2(1), 50–60.
- Bartoňová, R., Ješina, O., et al. (2012). *Individuální vzdělávací plán ve školní tělesné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Bláha, L., Janečka, Z., & Herink, R. (2010). Vybrané problémové okruhy integrace dětí se zrakovým postižením do školní tělesné výchovy. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(2), 40–47.
- Block, M. E., (1995). Development and validation of the Children's Attitudes Toward Integrated Physical Education – revised (CAIPE-R) inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 60-77.
- Burke, K., & Sutherland, C. (2004). Attitude towards inclusion: Knowledge vs. Experience. *Education*, 125(2), 163-172.
- Buryová, I. (2015) *Inkluzivní vzdělávání ano-ne? Partnerstvím k integraci osob se zdravotním postižením*. Český Těšín: TRIANON.
- Čadová, E., et al. (2012). *Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Čadová, E. (2008). Integrace ve školní TV. In Kudláček, M., & Vyskočil, T. (Eds.), *Integrace-jiná cesta II* (pp. 7-17). Olomouc: Univerzita Palackého.
- Dostálová, I. (2011). Teorie a praxe zdravotní tělesné výchovy. *Tělesná kultura*, 34(2), 113–125
- Fischer, S., Škoda, J., Svoboda, Z., & Zilcher, L. (2014). *Speciální pedagogika*. Praha: Triton.
- Hondlík, J. & Červenka, J. (2000). *Tělovýchova a sport*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR.
- Jansa, P. et al. (2012). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Jetelinová, J. (2011). *Komplexní rehabilitace u dětí se speciálními potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Jesenský, J. (1995). *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*. Praha: Karolinum.

- Ješina, O. (2017). Fenomén neoprávněného uvolnění z tělesné výchovy v základním a středním školství. *Tělesná kultura*, 40(1), 16 – 22.
- Ješina, O., Hamřík, Z., et al. (2011). *Podpora aplikovaných pohybových aktivit v kontextu volného času*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O., Kudláček, M. et al. (2012). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O., Kudláček, M. et al. (2018). Kompetenční rámec jednotlivých oblastí, potenciálních profesí a pracovních pozic v kontextu aplikovaných pohybových aktivit. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 9 (1), 65-83.
- Ješina, O., Kudláček, M. & Bartoňová, R. (2015). *Metodika práce asistenta pedagoga – Podpora žáků s tělesným postižením v tělesné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O., & Tomoszek, M. (2019). Uvolnění z tělesné výchovy – jak z toho ven? (I. část). *Tělesná výchova a sport mládeže*, 85(1), 2-9.
- Kábele, F., Kollárová, E., Kočí, J., & Kracík, J. (1993). *Somatopedie*. Praha: Karolinum.
- Komárek, V., Zumrová, A., et al. (2000). *Dětská neurologie: vybrané kapitoly*. Praha: Galén.
- Kotagal, S. (1996). *Základy dětské neurologie*. Praha: Triton.
- Kudláček, M., et al. (2013). *Aplikované pohybové aktivity osob s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček, M., & Ješina, O. (2008). *Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček, M., Ješina, O., Bláha, L., & Janečka, Z. (2010). Kompetence učitelů tělesné výchovy ve vztahu k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školní tělesné výchově. *Tělesná kultura*, 33(1), 41–56.
- Kudláček, M., Ješina, O., & Wittmannová, J. (2011). Structure of a questionnaire on children's attitudes towards inclusive physical education (CAIPE-CZ). *Acta Universitatis Palackianae Olomouensis. Gymnica*, 41(4), 43-48.
- Kocurová, M. et al. (2002). *Speciální pedagogika pro pomáhající profese*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- Langer, J. et al. (2016). *Pedagogičtí pracovníci jako klíčový faktor inkluzivního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Michalík, J., Baslerová, P., Felcmanová, L., et al. (2015). *Katalog podpůrných opatření pro*

žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění. Převzato z: <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/katalog-vseobecny/katalog-vseobecny.pdf> Olomouc: Univerzita Palackého.

Potměšil, M. (2018). *Sociální prostředí ve škole a inkluzivní vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Strnad, P. (2005). *Současný stav vyučovacího předmětu zdravotní tělesná výchova na základních a středních školách*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

Šarníková, G., et al. (2019). *Bedekr společného vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Truksová, M. (2008). Zapojení asistenta pedagoga při aplikaci IVP ve školní tělesné výchově. In Kudláček, M., & Vyskočil, T. (Eds.), *Integrace-jiná cesta II* (pp. 77-82). Olomouc: Univerzita Palackého.

Válková, H. (2010). Teoretické vymezení APA jako kinantropologické disciplíny: Co to je, když se řekne APA (aplikované pohybové aktivity). *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(1), 25–32.

Vítková, M. (2014). *Speciální pedagogika osob s tělesným a zrakovým postižením*. In Valenta, M. et al. *Přehled speciální pedagogiky*. Praha: Portál.

Vítková, M. (1999). *Somatopedické aspekty*. Brno: Paido.

Internetové zdroje:

Zákony pro lidi, (n.d.). *Zákony pro lidi*. Retrieved from: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Podpůrná opatření, (n.d.). *Národní ústav pro vzdělávání*. Retrieved from: <http://www.nuv.cz/t/podpurna-opatreni>.

Společné vzdělávání, (n.d.). *Národní institut pro další vzdělávání*. Retrieved from: <http://www.nidv.cz/spolecne-vzdelavani>.

Přílohy:

Příloha 1 - základní test motoriky

Příloha 2 – dotazník PACES

Příloha 3 – Formulář DIC-CIT

Příloha 4 – Dotazník CAIPE-CZ

Příloha 5 – Printscreen z příspěvku ZŠ Sportovní Tanvald k PŠD

Příloha 6 – Vzor informovaného souhlasu

Příloha 1 – Test motorických dovedností (Bartoňová & Kudláček)

Dovednosti /motorické kompetence obecné	Ano/Ne	Samostatně	Dopomoc	Stabilita/kvalita pohybu	Poznámky
1. Stoj					
2. Stávání z lehu, sedu					
3. Lezení po čtyřech					
4. Běh					
5. Chůze					
6. Poskoky na místě					
7. Skákání po jedné noze					
8. Přeskok překážky					
9. Skok do dálky					
10. Sklouznutí					
11. Plazení					
12. Jemná motorika					
Vozík	Ano/Ne	Bez dopomoci	Dopomoc	Stabilita/kvalita pohybu	Poznámky
1. Jízda vpřed					
2. Jízda vzad					
3. Slalom					
4. Přesun z vozíku na zem a naopak					
5. Překonání překážky					
Dovednosti/specifické	Ano/Ne	Bez dopomoci	Dopomoc	Stabilita/kvalita pohybu	Poznámky
1. Úder do stojícího míče					
2. Kutálení					
3. Chytání					
4. Kopnutí					
5. Hod obouruč vrchem					
6. Hod obouruč spodem					
7. Hod jednou rukou					
8. Hod trčením					
9. Zvednutí míče ze země					
10. Manipulace s různými míči					

**ČESKÁ VERZE DOTAZNÍKU PACES:
ŠKÁLA SPOKOJENOSTI S TĚLESNOU VÝCHOVOU**

Pro 1.-4. třídu základní školy

Prosím označte, jak se cítíte v tělesné výchově:

		ANO	NĚKDY	NE
1.	Tělesná výchova mě baví 			
2.	Tělesná výchova mě nudí 			
3.	Tělesná výchova se mi nelíbí 			
4.	Po tělesné výchově jsem nešťastný 			
5.	Tělesná výchova je příjemná 			
6.	Po tělesné výchově jsem smutný 			
7.	Tělesná výchova je zajímavá 			
8.	Tělesná výchova mi dává pocit úspěchu 			
9.	Po tělesné výchově se cítím dobře 			
10.	Cítím, že nejsem rád v tělesné výchově 			

Doplňující otázky:

Co tě baví v Tělesné výchově?

Co tě nebaví v Tělesné výchově?

Co se ti nelíbí na Tělesné výchově?

CIT – IDENTIFIKAČNÍ STRANA

Posuzovatel: jméno, podpis

Datum

Třída/věk

Počet žáků třídy: H.....D celkem

Z toho INT: H.....D celkem

DG

Prostředí:

Obsah hodiny:

Poznámky:

Reálný čas: zahájení hodiny:

ukončení hodiny:

SUMÁŘ vyučovací jednotky

	ICE	I-M	I+M	I-MA	I+MA	I-MP	I+MP	ISU	PCO	Pex	STO	Sep	Sex	Sum.
Čas (sec.)														
Procenta (%)														

Instrukce pro administrátora (1. stupeň)

Potřebuji od Vás nějaké informace a zabere to asi 15 min.

Nejprve se podívejte na záznamový arch. Tam, kde je napsáno „jméno žáka“, napište své jméno a příjmení. (chvilí počkejte než se žáci podepíšíou)

Nyní zakroužkujte, jestli jste chlapec nebo dívka. (pauza)

Nyní napište, kolik je vám let. (pauza)

Nyní napište třídu, do které chodíte. (pauza).

Teď zakroužkuj, jestli někdo z vaší rodiny, nebo nějaký váš kamarád či známý má nebo nemá nějaké postižení. Např. tvůj bratr, nebo bratranec, sestřenice, nebo někdo, kdo bydlí blízko vás, používá invalidní vozík, nevidí, nebo neslyší nebo je mentálně postižený. (pauza)

Nyní zakroužkujte, zda jste někdy měli v některé z vyučovacích hodin spolužáka s postižením. (pauza)

Nyní zakroužkujte jestli s vámi chodil někdy do tělesné výchovy spolužák s postižením. (pauza)

Nakonec zakroužkujte, jestli si myslíte, že jste:

- velmi soutěživý/á (myslím tím, jestli vždy chceš vyhrávat a jsi smutný/á, když prohraješ),
- trochu soutěživý/á (rád/a vyhráváš a hraješ s nasazením, ale prohrou pro tebe nekončí svět),
- nesoutěživý/á (rád/a hraješ pro zábavu).

Dobře, teď můžete otočit list. Poslechněte si několik otázek, které se týkají chlapce jménem Honza, který by mohl s vámi chodit do tělesné výchovy.

Před sebou máte list s čísly seřazenými pod sebou. U každého čísla je napsáno ANO, SPÍŠE ANO, SPÍŠE NE, NE. Ke každému číslu přečtu nahlas větu. Budete-li s větou souhlasit, zakroužkujte ANO, nebudete-li s ní souhlasit, zakroužkujte NE.

V případě, že s větou souhlasíte, ale nejste si jisti, zakroužkujte SPÍŠE ANO, a v případě, že nesouhlasíte, ale nejsi si jisti, zakroužkuj SPÍŠE NE.

Nejsou zde žádné správné nebo špatné odpovědi. Vše záleží na tom, co si myslíte o tom, co vám přečtu.

Dám Vám příklad. Když vám přečtu větu: „Basketbal je můj nejoblíbenější sport.“ a vy s ní souhlasíte, zakroužkujte ANO. Jestliže vaším nejoblíbenějším sportem je *fotbal* nebo nějaký jiný sport, měli byste zakroužkovat NE. Když si myslíte, že váš nejoblíbenější sport je basketbal, ale nejste si jisti (možná máte rádi i jiný sport), potom zakroužkujte SPÍŠE ANO. Jestliže si myslíte, že basketbal není váš nejoblíbenější sport, ale nejste si jisti (opravdu máte rádi fotbal, ale máte rádi trochu i basketbal), potom zakroužkujte SPÍŠE NE.

CAIPE-R škála (dítě používající vozík)

Nezapomeňte, že odpověď na každou otázku záleží jen na vás. Vaše odpovědi se mohou lišit od odpovědí ostatních dětí.

Máte někdo nějaké otázky?

Dobře, než začneme, povím vám něco o Petrovi. Petr je stejně starý jako vy. Protože nemůže chodit, používá ortopedický vozík (voziček). Rád hraje stejné hry jako vy, ale není v nich moc dobrý. Přestože může jezdit na vozíku, je pomalejší než vy a snadno se unaví. Umí házet míčem, ale ne moc daleko. Umí chytit míč, které letí přímo na něho, a dovede odpálit basebalový míček ze stojánku, ale nemůže při basketbalu vystřelit míč tak vysoko, aby dal koš. Protože nemůže používat nohy, nemůže kopnout do míče.

- Když tedy budeš poslouchat věty, které ti budu číst, myslí přítom na Petra.
- Dobře, teď si na záznamovém archu najdi číslo 1 a já ti přečtu první větu.

Začněte. Přečtete vždy číslo a k němu větu a počkejte, dokud všichni nezakroužkují svou odpověď, pak pokračujte. Vždy po několika větách zkontrolujte, zda všichni zakroužkovali u každého čísla odpověď. Nezapomeňte přečíst všechny instrukce, které jsou uvedené v seznamu vět.

1. **Bydlím v Olomouci.**
2. **Obvykle obědváme v 9 hodin ráno.**

Teď si vzpomeňte na Petra a zakroužkujte **ANO**, když souhlasíte s následujícími větami, **SPÍŠE ANO**, když souhlasíte, ale nejste si jistí, **SPÍŠE NE**, jestli si myslíte, že nesouhlasíte, ale nejste si jistí a **NE**, když nesouhlasíte.

3. **Bylo by prima, kdyby Petr chodil se mnou na hodiny TV.**
4. **Protože Petr není ve sportu moc dobrý, zpomaloval by všem hru.**
5. **Kdybychom hráli skupinovou hru, jako např. basketbal, bylo by fajn mít Petra v družstvu.**
6. **TV by byla zábavná, kdyby tam byl Petr se mnou.**
7. **Kdyby byl Petr se mnou na hodině TV, bavil bych se s ním a byl bych jeho kamarád.**
8. **Kdyby byl Petr se mnou na hodině TV, rád bych mu pomohl cvičit a hrát hry.**

Děkuji za vyplnění „dotazníku“. Odevzdejte prosím papíry.

ZÁZNAMOVÝ ARCH (1. stupeň)

Škola: _____

Datum: _____

Učitel: _____

Jméno žáka: _____

Věk: _____

Třída: _____

Zakroužkuj (označ):

CHLAPEC

DÍVKA

Zakroužkuj (označ) jednu větu:

ANO, někdo v mé
rodině nebo blízkém
okolí má nějaké
postižení.

NE, nikdo v mé
rodině ani blízkém
okolí nemá žádné
postižení.

Zakroužkuj (označ) jednu větu:

ANO, v naší třídě
jsme měli spolužáka s
postižením.

NE, v naší třídě jsme
nikdy neměli
spolužáka s
postižením.

Zakroužkuj (označ) jednu větu:

ANO, do tělocviku
s námi chodil spolužák s
postižením.

NE, do tělocviku
s námi nikdy nechodil
žádný spolužák s
postižením.

Zakroužkuj (označ):

VELMI SOUTĚŽIVÝ(Á)
(Rád(a) vyhrávám a jsem
smutný(á), když prohrají.)

TROCHU SOUTĚŽIVÝ(Á)
(Rád(a) vyhrávám, ale když
prohrají, nekončí tím pro mě
svět.)

NE-SOUTĚŽIVÝ(Á)
(Opravdu mi nezáleží na
tom, jestli vyhrají či prohrají.
Hraji pro zábavu.)

- PROSÍM OTOČTE NA DRUHOU STRANU -

NYNÍ POZORNĚ POSLOUCHEJTE O OZNAČTE VAŠE ODPOVĚDI

1. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
2. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
3. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
4. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
5. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
6. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
7. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE
8. ANO	PRAVDĚPODOBNĚ ANO	PRAVDĚPODOBNĚ NE	NE

=====

"Pokud byste chtěli popsat **PETRA** svým spolužákům, která slova byste použili? V tabulce níže je seznam slov, která můžete použít. Označte všechna (zakroužkujte) slova, kterými byste Petra popsali. Můžete označit kolik chcete slov."

Zdravý	Poctivý	Znuděný	Nepoctivý
Pomalý	Stydlivý	Nápomocný	Chytrý
Nepořádný	Pohledný	Pitomý	Nešťastný
Bystrý	Osamělý	Kamarádský	Zlý
Ostražitý	Hezký	Smutný	Ošklivý
Fajn	Krutý	Opatrný	Šťastný
Bláznivý	Hrdý	Potěšený	Hodný
Chtivý	Slabý	Hloupý	
Veselý	Bystrý	Nedbalý	

☺ DĚKUJEME ZA VAŠI POMOC ☺

Aktuality

O škole

Součásti školy

Organizace školy

Sport ve škole

Fotogalerie

Aktuality

Aktuality

Jídelní lístek

GDPR

Stadion - otevírací doba

Školní poradenské
pracoviště

Projekt: Šablony II pro ZŠ
Tanvald

 Zákovská knížka

Paralympijský den

Žákům 2. a 3. tříd se ve středu 22. 5. naskytla příležitost prožít tělocvik z pohledu handicapovaného sportovce. Díky panu Michalu Šmídovi (asistent a konzultant APA na univerzitě UP), který naši školu navštěvuje a pomáhá nám s tělesnou výchovou pro děti s tělesným handicapem, přizval k nám lektory z Olomoucké univerzity a především vzácného hosta – zlatou paralympioničku, několikanásobnou medailistku z MS a ME ve vrhu koulí Eva Kacanů. Pro naše žáky byl připraven „Paralympijský den.“

Celé dopoledne bylo rozděleno do 4 bloků. Jeden z bloků byla beseda s Evou Kacanů, která si s dětmi nejenom povídala o paralympijských sportech, jejím životním osudu a sportovních úspěších, ale nechala je i vyzkoušet náročnost v každodenním životě handicapovaného člověka, když měly bez rukou nakreslit nějaký obrázek. Závěrem se jim do rukou dostaly veškeré vzácné medaile z různých světových závodů a především zlatá medaile z paralympiády. V druhém bloku si žáci vyzkoušeli disciplíny pro nevidomé a to hru Goalball s ozvučeným míčem a chůzi se slepeckými holemi a asistenty. Třetí blok byl zaměřený na disciplíny pro nejtěžší handicap – zimní disciplína Curling a letní disciplína Boccia. V posledním bloku si děti mohly vyzkoušet jízdu na sportovních vozících. Vyzkoušely si základy jízdy, slalom, štafety, roli asistenta a zahrály si házenou na vozíčkách. Celý den jsme ukončili společně v tělocvičně, kde došlo k hodnocení dne a získaných zážitků a pocitů. Navíc jsme popřáli k nedávným narozeninám Evě Kacanů. Dětem se paralympijský den velice líbil a z jejich reakcí byl cítit získaný velký respekt ke všem lidem s handicapem. Děkujeme ještě jednou všem lektorům za krásné chvíle plné emocí, vzájemné pomoci, bourání mezilidských bariér a budování vzájemného respektu, který po dnešním dnu patří hlavně všem handicapovaným.

[Zpět](#)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Copyright © 2015-19 ZŠ Sportovní Tanvald

Příloha 6 – Vzor informovaného souhlasu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti

CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0004030

Informovaný souhlas

Název projektu: Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti

Jméno:

Datum narození:

Účastník byl do projektu zařazen pod číslem:

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím, jako zákonný zástupce dítěte, s jeho účastí v projektu. Je mi více než 18 let.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cílech projektu, o jejich postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že realizovaný projekt je součástí projektu podporovaného MŠMT v systému operačního programu OPVVV. Souhlasím se zapojením pracovníka projektu do výuky s cílem zvýšení její kvality a podpory účasti v pohybových aktivitách realizovaných školou.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do projektu budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti mých osobních dat. Při vlastní realizaci projektu mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být moje osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s mým výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že mé jméno se nebude nikdy vyskytovat v referátech o tomto projektu. Já naopak nebudu proti použití výsledků z tohoto projektu.

Podpis účastníka:

Datum: